

Vlaams
Parlement

vergadering **C85**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 16 december 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de resultaten van een studie naar de geurhinder van kippenkwekerijen en de gevolgen voor het vergunningenbeleid – 526 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de inschatting van de geurimpact bij de beoordeling van omgevingsvergunningaanvragen voor pluimveestallen – 915 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over vergunningen voor veehouderijen – 680 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het strategisch plan voor de veesector – 785 (2020-2021)	7
VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyssens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aangroeiende everzwijnenpopulatie – 695 (2020-2021)	21
VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ontsluiting van ruimtelijke beleidsinstrumenten van lokale besturen – 749 (2020-2021)	23
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het afval op onze stranden – 478 (2020-2021)	25
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het initiatief 'Statiegeld? Yes, We Can!' – 788 (2020-2021)	29
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verhuizing van sociale huurders in de Moretusburg in Hoboken – 845 (2020-2021)	36
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de resultaten van het aangekondigde overleg rond de registratie van bewoners van zorgwoningen – 899 (2020-2021)	39

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de resultaten van een studie naar de geurhinder van kippenkwekerijen en de gevolgen voor het vergunningenbeleid – 526 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de inschatting van de geurimpact bij de beoordeling van omgevingsvergunningaanvragen voor pluimveestallen – 915 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Hoe goed kippenhouders ook hun best doen, stallen van vleeskippen zorgen voor geurhinder. Om na te gaan of de theoretische modelleringen die voor een vergunningsaanvraag worden gemaakt, overeenkomen met de realiteit, besliste de provincie West-Vlaanderen in maart 2018 om hierover een studie te laten maken. Want hoewel uit de modellering bleek dat de geurimpact aanvaardbaar zou zijn, werden er in het openbaar onderzoek ernstige bezwaren ingediend.

Aan de hand van snuffelmetingen werden bij acht bedrijven de reële geuremissies opgevolgd in de periode van 2018 tot en met 2019. Het ging bij die bedrijven om zowel klassieke als emissiearme stallen. Begin vorige maand werd de studie door de deputatie van West-Vlaanderen besproken. De conclusie bevestigt dat de theoretische modellen niet overeenstemmen met de realiteit: ze onderschatten de geurhinder. De studie bevestigt de vermoedens die er al waren. Ze bevestigt het algemene aanvoelen dat de huidige geurimpactbepaling op basis van het olfactometrische geuremissiecijfer niet overeenstemt met de vaststellingen tijdens de metingen. Wetende dat er de laatste jaren een sterke groei aan kippenstallen is, moeten we beseffen dat de reële impact van die kippen groter is dan we eigenlijk dachten.

De conclusie van het onderzoek is dus dat die theoretische modellen zouden moeten worden aangepast. Hoewel de studie werd uitgevoerd door de provincie West-Vlaanderen, is het logisch dat de conclusies daaruit niet alleen in West-Vlaanderen zouden moeten leiden tot een aanpassing van het beleid, maar op het hele Vlaamse grondgebied.

Minister, bent u op de hoogte van de resultaten van deze studie?

Bent u bereid om deze praktijkresultaten te gebruiken in de vergunningverlening, zodat het al of niet toekennen van een vergunning op basis van mogelijke geurhinder beter overeenstemt met de werkelijke hinder?

Welke stappen bent u bereid daarvoor te zetten?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, ik zal de analyse niet herhalen. Mijn vragen betreffen hetzelfde onderzoek. Ik ga ervan uit dat u op de hoogte bent van dit onderzoek. Maar hoe evalueert u het resultaat?

Bent u ertoe bereid om de inschatting van de geurimpact te gebruiken in heel Vlaanderen bij milieueffectrapporten (MER's) en vergunningsdossiers?

Zoals collega Steenwegen aangaf, blijkt hieruit nog maar eens heel duidelijk dat de effectieve overlast, geuroverlast, altijd hoger ligt dan de cijfers in rapporten aangeven.

Minister Zuhal Demir: Collega's, uiteraard zijn we ook op de hoogte van de studie en de verkregen resultaten. De geurimpact van een bedrijf kan worden bepaald aan de hand van twee methoden: snuffelmetingen en een theoretische modellering. Bij snuffelmetingen wordt op het terrein nagegaan wat de geurimpact is voor de omwonenden. Bij de theoretische modellering wordt per dier een geuremissiefactor bepaald aan de hand van geurmonsters. MER- en geurstudies worden berekend aan de hand van een vastgestelde geuremissiefactor per diersoort.

De geuremissiefactor die thans is vastgesteld voor vleeskippen bedraagt 0,33 odeur units.

De studie die is uitgevoerd in opdracht van de provincie West-Vlaanderen heeft de emissies van vleeskippen in kaart gebracht met behulp van snuffelmetingen. Hieruit blijkt dat een vleeskip een geuremissiefactor zou hebben van 0,77 odeur units.

De aanwijzing dat de thans gehanteerde geuremissiefactor in de MER- en geurstudies te laag zou zijn, wordt uiteraard ernstig genomen. De administratie werkt dan ook aan een evaluatie van de bestaande geuremissiefactor voor vleeskippen die nu 0,33 odeur units is.

In het afgelopen anderhalf jaar zijn door het Instituut voor Landbouw- en Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) in het kader van de referentietaken voor het beleidsdomein Omgeving geuremissiemetingen uitgevoerd bij vleeskippenbedrijven. De resultaten van deze metingen zijn uitgevoerd met het oog op een herziening van de geuremissiefactor voor de vleeskippen. De metingen zijn recentelijk gefinaliseerd. De meetgegevens worden op dit moment verwerkt en afgetoetst aan de resultaten van de West-Vlaamse geurstudie.

Deze geuremissiefactor zal begin 2021 worden afgeklopt en zal de huidige geuremissiefactor voor vleeskippen, zoals opgenomen in het Richtlijnenboek Landbouwdieren, vervangen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik ben blij met uw antwoord. Het is natuurlijk een goede zaak dat u op Vlaams niveau dit onderzoek verderzet, daar ook de nodige conclusies aan verbindt en omzet in regelgeving, zodat de werkelijkheid beter in rekening wordt gebracht.

Het is toevallig, maar vandaag stond er alweer een zeer interessant artikel van Ine Renson in De Standaard, die een vernietigende analyse maakt van de manier waarop de dossiers worden voorbereid bij het verlenen van vergunningen voor stallen. Er zou een complete verweving zijn tussen de bureaus die de MER's maken en de veevoederproducenten die de volledige keten beheersen. De opmaak van de MER's gebeurt niet meer onafhankelijk en men neemt er vaak foute gegevens in op. Men gebruikt gemiddeldes daar waar men een totaal andere manier moet gebruiken om de emissies te berekenen en aan te geven. Gemeenten zijn niet in staat om die MER's te beoordelen, omdat men er de capaciteit niet voor heeft. Men zegt dat men steunt op de MER-deskundigen die geacht worden onafhankelijk te zijn om deftige rapporten te maken. Er zijn maar een drietal bureaus die die MER's maken en die de hele vergunningsverlening in handen nemen, samen met de rest van de keten. Die keten is trouwens ook nog sterk verbonden met de grootste landbouwersorganisatie, om maar iets te zeggen. De enorme verwevenheid in deze sector is ongezond. Als je het artikel leest, is het echt ongelooflijk.

Minister, deze vraag gaat specifiek over de geuremissie, maar op basis van dit artikel moet ik toch tot de conclusie komen dat het probleem nog veel groter is dan dit. Er is echt een fundamenteel probleem in de manier waarop vandaag MER-studies en andere ondersteunende studies gebeuren, met de tussenkomsten van die bedrijven in de vergunningsverlening, met het deelnemen aan hoorzittingen. We moeten ons daar vragen bij stellen.

Minister, zijn er andere initiatieven die u neemt vooral in verband met de MER, een zeer essentieel voorwerp van een vergunningsverlening waarop heel veel wordt gebaseerd? Maar vandaag moeten we vragen stellen over de waarde van de MER's en de oprechtheid waarmee ze zijn opgesteld en ook over de mogelijkheden die de overheid heeft, zowel de Vlaamse MER-dienst als de gemeenten die de vergunningen moeten adviseren, maar die blijkbaar niet de capaciteit hebben om die MER's te beoordelen. In een vorig artikel hebben we kunnen lezen dat het aan de burgers is om hun tijd te steken in het werk dat eigenlijk door die onafhankelijke MER-deskundigen en door de overheid zou moeten gebeuren.

Mijn bijkomende vraag is hoe het zit met de MER's. Hebt u daar een zicht op? Wenst u een initiatief te nemen om de werking van de MER's te verbeteren?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Ik kan me weeral aansluiten bij de heer Steenwegen. Dat is het voordeel als je dezelfde vragen stelt, gebaseerd op dezelfde gegevens. Minister, het is heuglijk nieuws dat op basis van de studies, zelf gedaan, en nu ook de studie in West-Vlaanderen, die u naast elkaar gaat leggen, de geuremissie zal worden geëvalueerd en dat we in 2021 allicht een aanpassing zullen krijgen. Dat is een heel goede zaak.

Zoals collega Steenwegen zegt, denk ik inderdaad dat deze problematiek een breder debat vereist. Ik begrijp uit de berichtgeving in de media dat het debat op het niveau van de Vlaamse Regering al bezig is. Daar kunnen we alleen maar blij om zijn. Het zou natuurlijk niet slecht zijn dat we dat debat ook in de commissie zouden voeren, dan kan men stoppen met het gepingpong over bashen of niet bashen. De realiteit is de realiteit en dat heeft met bashen niets te maken.

Minister, een grote concentratie aan veeteeltbedrijven in een gemeente zorgt voor enorm veel overlast. Dit gezegd zijnde, bijkomend aan wat collega Steenwegen zei over die MER's: zou het niet goed zijn om te overwegen om de veestapeldichtheid in kaart te brengen en een maximale veedensiteit per geografisch gebied op te leggen? Dat is vaak het probleem. Men beoordeelt per bedrijf, per aard van het dier waarover het gaat, maar eigenlijk zou de overlast in zijn geheel moeten worden gemeten. Daarom de vraag om een globaal cijfer.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor het antwoord. Ik heb de indruk dat in beide replieken de scope van het debat wel heel ruim wordt opengetrokken. Ik ga me vooral richten op het element van de geur, waar de vraag over ging.

Minister, ik ben blij dat u verwijst naar de lopende studies van onder andere ILVO. Het was de bedoeling om daarvan in november de resultaten te kunnen hebben, maar die zijn er door coronatijden wat later. Het is belangrijk dat we alle gegevens kunnen samenleggen. Er zou ook nog een studie zijn vanuit het Departement Omgeving, waarin heel duidelijk de vraag wordt gesteld naar geur op basis van ... (onverstaanbaar)... maar ook de ... (onverstaanbaar) ... enerzijds geur en geuroverlast, want dat zijn twee elementen die in heel het verhaal over geur moeten worden samengebracht om effectief een oordeel te kunnen vellen. Daarbij beseffen we dat geur een heel moeilijk element is. Als ik daarover praat met

experten en onderzoekers, geven zij aan dat het een heel complex gegeven is, dat onderhevig is aan heel veel factoren, zelfs aan subjectiviteit. Het is dus belangrijk dat we dat op een goede manier in kaart kunnen brengen en dat we alle studies die er zijn, samenbrengen. Minister, wanneer zal het onderzoek van het departement er zijn? Hoe gaan we daarmee om?

Op de andere elementen ga ik nu niet in, maar ik doe dat graag op een later moment.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u, collega's. Ik denk dat het aspect geurhinder terecht een grote bezorgdheid is bij ieder van jullie. In heel veel dossiers komt dat, zeker in beroep, naar boven. Het is altijd een moeilijk evenwicht vinden tussen de mensen die er wonen en het bedrijf dat de aanvraag doet.

Het is goed dat er heel wat studies zijn. Er is ook verwezen naar de studie van Omgeving, we hebben de studie van ILVO over de geurhinder in Wuustwezel en de studie in West-Vlaanderen. Het is goed dat we dat volgend jaar allemaal bijeenbrengen en dan gaan kijken wat we effectief gaan vervangen.

Het is voor iedereen belangrijk, of dat nu de aanvrager is of de mensen die er wonen, dat daar duidelijkheid over is.

Wat betreft de MER had ik even geleden al aangekondigd dat ik dat zou herbekijken, nog voor de stukken in De Standaard verschenen. We zijn er dus mee bezig om de MER te bekijken en aanpassingen door te voeren, want het staat buiten kijf dat deskundigen onafhankelijk moeten zijn. We zullen dat evalueren en de gepaste maatregelen nemen, zodat ook daar duidelijkheid over is.

Lokale besturen zeggen steeds meer dat ze niet de knowhow hebben die Vlaanderen of het kabinet heeft. We voelen bij heel veel lokale besturen de vraag naar ondersteuning. Ook dit staat op de agenda om na te gaan hoe we dit op een goede manier kunnen aanpakken.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben natuurlijk blij dat daarop verder wordt gewerkt, want dat is belangrijk bij het opmaken van MER's. Er zijn heel veel MER-deskundigen die hun werk op een heel goede manier doen. Daar gaat het dus niet om. We zien hier – en dat is in andere sectoren ook zo – dat er een soort specialisatie komt, waardoor men telkens bij dezelfde bedrijven terechtkomt. Wanneer die adviesbureaus ook nog eens voor 100 procent verbonden zijn met de sector zelf, dan is er toch wel een probleem.

Het is op al die fronten nodig om een grondige analyse te maken en ervoor te zorgen dat er voldoende studiemateriaal is, dat er voldoende basisgegevens zijn en dat op basis daarvan heel objectieve en correcte richtlijnen opgemaakt kunnen worden, waar iedereen zich aan kan houden.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Dit wordt ongetwijfeld vervolgd. Ik kan niet genoeg benadrukken dat ik hoop dat u de minister bent die de link die in deze sector heel duidelijk bestaat, doorknipt, of het nu MER-bureaus zijn, studiebureaus of mensen die in de sector zelf actief zijn. Dit is iets dat de landbouwsector al jaren kenmerkt en ervoor zorgt dat we op het vlak van klimaat niet de cijfers halen die we zouden moeten halen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over vergunningen voor veehouderijen – 680 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het strategisch plan voor de veesector – 785 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: (N.v.d.r.: Tinne Rombouts en Chris Steenwegen hadden hun vragen reeds gesteld op het einde van de commissievergadering van 9 december 2020. Minister Zuhail Demir was toen echter niet meer in de mogelijkheid om haar antwoord nog te geven. Daarom werd beslist het antwoord van de minister uit te stellen naar deze commissievergadering. De vraagstelling van Tinne Rombouts en Chris Steenwegen werd echter niet meer hernomen. Het onderstaande verslag daarvan is dus de weergave van hun vraagstelling tijdens de commissievergadering van 9 december.)

Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Vlaanderen telt ongeveer nog 23.000 landbouwbedrijven en dat aantal neemt jaarlijks af. Ongeveer de helft van die 23.000 landbouwbedrijven doet aan veeteelt. De overige bedrijven specialiseren zich in akkerbouw – 27 procent – of tuinbouw – 12 procent – of zijn gemengde bedrijven – 11 procent. De sector staat niet op zichzelf, maar is door zijn werkzaamheden ook verantwoordelijk voor een hele keten van verwerking van de voedingsindustrie. De landbouwsector is één schakel in een groot agrobusinesscomplex. In 2016 realiseerde dat Vlaamse agrobusinesscomplex een omzet van 61,7 miljard euro en stelde meer dan 150.000 mensen tewerk.

Naast het instaan van de zorg voor de dieren of het telen van gewassen, doen heel wat landbouwbedrijven ook aan verbrede activiteiten. Ze nemen zorggasten op, ontvangen logies, doen aan hoeveeverkoop, produceren energie of sluiten beheersovereenkomsten af voor natuur, milieu en landschapsbeheer. Landbouwer zijn is dus meer dan alleen maar zorgen voor dieren of gewassen.

De voorbije decennia deed de sector heel wat inspanningen om te verduurzamen. Landbouwers en tuinbouwers investeerden in technieken of speelden in op nieuwe maatschappelijke noden of vragen van consumenten. De Vlaamse land- en tuinbouw bestaat uit een diversiteit aan bedrijven, die elk inspelen op een bepaald deel van de markt. Deze diversiteit aan bedrijven maakt de sector robuust en zorgt ervoor dat de sector ook in de toekomst verder kan verduurzamen.

Om landbouwer te zijn is echter ruimte nodig, maar die staat steeds meer onder druk, omdat ze beperkt is. We zijn ook de voeling kwijt met de oorsprong van ons voedsel. Naast landbouwers komen er, terecht, ook andere mensen genieten van het platteland, waar activiteiten van de landbouwer zich centraliseren, en daar botst het soms, want op het platteland moeten ook akkers bewerkt worden, zijn er stallen waarin dieren staan en komt een melkwagen 's morgens vroeg of 's avonds laat de melk ophalen.

Minister, u hebt een aantal uitspraken gedaan met duidelijke meningen over de landbouw. In Humo zei u: "Ik weiger ook systematisch dossiers voor megastallen met honderdduizenden kippen of tienduizenden koeien" – ik ben zeer benieuwd naar die vergunning – "en varkens. We moeten naar een korte keten met kleine, lokale boerderijen die ons van voeding voorzien, in plaats van varkensvlees voor

dumpingprijzen uit te voeren naar Azië en Oost-Europa". In een artikel in Het belang van Limburg zei u: "In 2017 was de landbouw verantwoordelijk voor 95 procent van de totale ammoniakuitstoot in Vlaanderen. Die uitstoot, samen met de hinder voor omwonenden en de impact op het landschap, is voor mij als minister de belangrijkste parameter bij vergunningsaanvragen. Die grote impact pleit enorm tegen grote industriële megastallen. Vandaar dat ik bij beroep meestal niet vergun of enkel aan strikte voorwaarden."

Hiermee geeft u aan dat er volgens u per definitie geen plek meer is voor grote landbouwbedrijven en dat vergunningen niet goedgekeurd worden wanneer die op uw bureau belanden, ongeacht de inhoud van het dossier en ongeacht welke prestaties het bedrijf op vlak van vernieuwing of innovatieve technieken voorlegt om de milieukwaliteit te verbeteren. Dat leidt de landbouwsector naar complete rechtsonzekerheid, waarmee u een standstill creëert. Bedrijven die immers niet kunnen vernieuwen of uitbreiden, kunnen niet investeren in duurzame innovatieve technologieën die nodig zijn voor een toekomstgerichte landbouwsector. In de cijfers is te zien dat er minder bedrijven zijn met een gelijk aantal dieren of grond – behalve in de kippensector is er een groei –, maar dat er op het vlak van milieu toch positieve resultaten geboekt worden. Dat kan alleen maar verklaard worden doordat er in de land- en tuinbouwsector geïnvesteerd wordt in betere technieken.

Bovendien hebben we een Vlaams luchtkwaliteitsbeleidsplan waarin maatregelen zijn opgenomen om de emissies van ammoniak in de landbouwsector terug te dringen. Uit een rapport van de Europese Commissie die de nationale plannen van de lidstaten analyseert, blijkt dat er de laatste jaren een daling is vast te stellen in Vlaanderen én wijzen de prognoses uit dat we de doelstellingen voor ammoniak tegen 2030 zullen halen, als we de maatregelen uitvoeren.

U pleit voor het enkel ondersteunen van kleine landbouwbedrijven en de korte keten. In welke mate is deze visie afgestemd met uw collega's in de Vlaamse Regering en in het bijzonder met de minister van Landbouw? Wat is voor u de precieze definitie van kleine landbouwbedrijven? Hoe kijkt u naar van oorsprong kleinere bedrijven die naar de toekomst toe wensen op te schalen?

Door de uitspraak dat u systematisch dossiers voor megastallen weigert, brengt u de rechtszekerheid voor vele bedrijven nadrukkelijk in het gedrang. Op basis van welke objectieve argumenten weigert u systematisch deze vergunningen?

Als u grotere veehouderijen verbiedt en alleen de kleine landbouwbedrijven overblijven, vreest u dan niet dat die veehouderijen naar een andere plek op zoek gaan om hun activiteiten verder te zetten, mogelijk op plaatsen waar de regelgeving minder streng is dan in Vlaanderen, waardoor het netto-effect op duurzaamheid vermindert? Bovendien vormen onze land- en tuinbouwers de basis voor ons Vlaams innovatief en kwaliteitsvol agrobusinesscomplex. Hoe zult u dit complex ondersteunen in de verduurzaming en lokale verankering indien de duurzame basis wegvalt?

Het luchtkwaliteitsplan bevat maatregelen die genomen moeten worden om onze doelstelling, namelijk 13 procent ammoniakreductie tegen 2030, te bereiken. Om de impact op natuur te kunnen beoordelen is er het PAS-beleid (Programmatische Aanpak Stikstof). Welk bijkomend kader en motivering hanteert u om nog strengere maatregelen of striktere voorwaarden op te leggen per bedrijf?

U geeft aan een omzendbrief te zullen sturen naar de lokale en provinciale besturen met de vraag om het Vlaamse beleid te volgen. Kunt u verduidelijken wat dat Vlaamse beleid inhoudt en op welke decreten, besluiten of regeringsbeslissingen het gebaseerd is?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): De afgelopen weken konden we in de media lezen dat er de laatste jaren steeds meer vergunningen voor grote veestallen werden aangevraagd en die ook bijna altijd werden toegekend. De problematiek die samenhangt met steeds grotere stallen, dreigt zo het voortbestaan van die stallen en dat vee aan te tasten.

In een eerdere vraag wees ik er u al op dat die grote megastallen – die vaak vanuit Nederland bestuurd worden – de milieuruimte dreigen in te nemen van onze eigen landbouwbedrijven, waardoor zij er het slachtoffer van dreigen te worden. De boodschap die u naar buiten bracht als reactie op deze cijfers, is er een die wij willen ondersteunen, hoewel ik uw uitspraak in Humo betreur, omdat die het gevoel geeft dat de vergunningverlening niet meer zou gebeuren op basis van wettelijk vastgelegde criteria. Ik begrijp wat u bedoelt, maar het was ongelukkig geformuleerd.

Wat ons betreft, is het tijd om het geweer van schouder te veranderen en de bescherming van het leefmilieu echt in rekening te brengen, iets wat naar ons aanvoelen vroeger veel te weinig is gebeurd. U zult dat wel niet alleen kunnen doen. Als reactie op uw uitspraken heeft de ene na de andere landbouworganisatie haar bezorgdheden geuit. Daarmee raken we aan het heikele punt dat de perceptie ontstaat dat het leefmilieu tegenover de landbouw staat, terwijl het eigenlijk anders kan en u kunt hier een belangrijke rol in spelen.

U kunt, samen met minister Crevits, werk maken van een strategisch plan voor de veesector. In dat plan is er dan ruimte voor de innovatieve landbouwsector, maar worden ook duidelijke grenzen getrokken om onder meer ons leefmilieu te beschermen. Het plan zou kunnen bepalen hoe groot de veestapel per regio mag zijn om te grote negatieve milieu-effecten te vermijden. Dit brengt me weer bij het concept van de milieugebruiksruimte. Er is een bepaald effect op de regio en als dit wordt overschreden, krijgen we problemen met onder meer stikstof. Staldering, een concept dat in Nederland wordt gebruikt, is een van de mogelijkheden hiervoor.

Minister, welke stappen zult u ten aanzien van minister Crevits zetten om de belangen van het leefmilieu en de landbouw te verenigen en om constructief samen te werken, weliswaar met als vertrekpunt dat de landbouw, net als alle andere sectoren, moet werken in de ruimte die hiervoor in Vlaanderen beschikbaar is?

Ziet u het nut in van een gezamenlijk strategisch plan voor de veesector, waarin de limieten van de veestapel die Vlaanderen aankan en de manier waarop de sector moet werken, worden vastgelegd?

Bent u het concept van staldering genegen of ziet u andere mogelijkheden om de Vlaamse veestapel en vooral die grote stallen niet verder te laten groeien en om tegelijkertijd op een verduurzaming van de veestallen in te zetten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dit is iets wat heel veel commissieleden beroert, maar ook daarbuiten leeft het heel erg, als ik kijk naar de toevloed aan mails die ik ontvang.

Ik wil eerst nog eens duidelijk aanstippen dat ik geen vergunningen verleen. Dat zit bij de lagere besturen. De deputaties en de lokale besturen zijn bevoegd voor de vergunningen. Pas als een dossier in beroep gaat, komt het bij mij.

Vaak zijn dat ook gecontesteerde dossiers. Vaak zijn dat moeilijke en complexe dossiers, met heel wat aspecten, onder andere geurhinder. Vaak gaat dat over megastallen. Om u een idee te geven: de voorbije drie jaar waren er 2383 landbouwdossiers, waarvan er het laatste jaar slechts 77 bij mij zijn gekomen. Dat is

ongeveer 7 procent van het totaal die ik in beroepsinstantie behandel. Ik lees over een vergunningsstop, maar dat klopt niet, integendeel. De cijfers spreken voor zich. 7 procent van de dossiers komt bij mij. Dat zijn vaak de grote en moeilijke dossiers – anders zouden die ook niet bij mij komen.

Bij de beoordeling van een vergunning wordt nagegaan of de hinder voor de omgeving en de impact op het milieu aanvaardbaar zijn. Dossiers van dergelijke omvang worden meestal onderworpen aan tal van screenings, zoals het MER-onderzoek (milieueffectrapport) en al dan niet de passende beoordeling/VEN-toets (Vlaams Ecologisch Netwerk), die bijkomende informatie en inzichten aanreiken om een vergunningsbeslissing op te baseren. Daarnaast gaat men na of de aanvraag in overeenstemming is met de goede ruimtelijke ordening en de planologische voorschriften van bijvoorbeeld het landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

Ook de geurhinder wordt bekeken. Dat is een belangrijk aspect. In die grote dossiers die bij mij komen, gaat het vaak over geurhinder. En het gaat natuurlijk ook over de geldende afstandsregels.

Ik wil benadrukken dat ik tijdens het jaar dat ik hier zit, nog geen enkel regelgevend initiatief genomen heb in verband met milieunormen. Wat is er het afgelopen jaar wel gebeurd? We hebben een uitspraak van de Raad van State. Jullie weten dat de VLAREM-wetgeving (Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning), zeker voor de grote kippenstallen, zegt dat er een afstand moet zijn van 500 meter. In het verleden is daarvan afgeweken. Men heeft daar 200 meter van gemaakt. Dat is door de Raad van State vernietigd. Dat is nog maar een jaar zo. Toen ik hier toekwam, kregen we dat arrest. We hebben dat geanalyseerd. Dat wilde zeggen dat we terugvielen op de VLAREM-wetgeving, en dat dus de 500 meterregel moet worden nageleefd.

Een tweede arrest, ook van de afgelopen maanden, is het arrest van het Grondwettelijk Hof dat het decreet van 2016 vernietigt. Wij hebben dat arrest ook goed bekeken. Dat zegt dat stallen niet meer kunnen in waardevol agrarisch gebied. Dat zijn twee arresten die versoepelingen van de regel vernietigden. Het zou toch raar zijn indien ik daar als minister niets mee zou doen en dat naast mij zou neerleggen. Die rechtspraak moet gevolgd worden. Daardoor moest ik op de VLAREM-wetgeving terugvallen enzovoort. Ik wilde eerst beklemtonen hoe we dat aanpakken.

Ik wil er ook op wijzen dat tientallen vergunningen die tijdens de vorige bestuursperiode werden afgeleverd door de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen, vernietigd zijn. Dat toont aan dat het, zeker met het oog op rechtszekerheid, zeer belangrijk is dat de vergunning die wordt afgeleverd, bijdraagt tot rechtszekerheid. We mogen die landbouwbedrijven geen blaasjes wijsmaken.

Ik lever liever een vergunning af waarvan men zeker is, aangezien het doorgaans gaat om grote investeringen, dan een vergunning die achteraf wordt vernietigd. Ik vind het heel belangrijk om die regels, die kaders, goed te volgen. Ik wil ook wijzen op de grote rechtsonzekerheid die zou worden veroorzaakt door de bestaande rechtspraak van het afgelopen jaar niet te hanteren.

De Nederlandse PAS-problematiek (Programmatische Aanpak Stikstof), met als gevolg het volledig stilvallen van de vergunningsverlening, is natuurlijk ook een aspect. Ik denk dat niemand in toestanden zoals in Nederland wil terechtkomen, waarbij er een algemene vergunningsstop is. De Nederlandse minister en ambassadeur hebben al meermaals contact met ons kabinet en met de gouverneur opgenomen, vooral voor de grensgebieden, de Noorderkempen en Noord-Limburg.

Door de strengere regelgeving in Nederland steken sommige Nederlandse boeren de grens over. Vraag is of dat wenselijk is.

Mevrouw Rombouts, de vergunningen voor die grote veehouderijen lopen nog. Dat ziet u in de cijfers van de deputaties, die de vergunningverlenende overheid zijn. Bij mij komen de dossiers in beroep, dat zijn grote en complexe dossiers. Het is dus niet zo dat er in Vlaanderen niets meer wordt vergund. Dat is het beeld dat de afgelopen weken en maanden is ontstaan, maar dat is dus helemaal niet het geval.

We moeten in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) richting geven aan dit locatiebeleid. In het Vlaams regeerakkoord hebben we daarover afgesproken dat er een ruimtelijke differentiatie van agrarische activiteiten met het oog op een duurzame afstemming met de omgeving komt. Dat betekent concreet dat ik specifieke locaties en voorwaarden zal omschrijven waar dergelijke grootschalige activiteiten kunnen, en waar niet. Ik zal hiervoor ook de typevoorschriften voor ruimtelijke uitvoeringsplannen toekomstbestendig maken en in lijn brengen met het BRV. Ik zal ook onderzoeken of en hoe de VLAREM-voorwaarden moeten worden geactualiseerd om te komen tot een toekomstgericht en rechtszeker kader voor vergunningverlening.

Vanuit mijn bevoegdheden overleg ik met mijn collega, minister Crevits die bevoegd is voor de landbouw, wanneer het gaat over bijvoorbeeld het waarmaken van de duurzaamheidsambities in de nieuwe Europese landbouw- en voedingsstrategie. Voorbeelden hiervan zijn het produceren van gezonde voeding, het internaliseren van de milieukosten en de bijdrage van de Vlaamse landbouw tot een verbeterde omgevingskwaliteit. Op die manier draag ik vanuit mijn bevoegdheden bij aan de ontwikkeling van een duurzaam, ambitieus en geïntegreerd Vlaams voedingsbeleid.

Bovendien zal ik de samenwerking tussen het Departement Omgeving en het Departement Landbouw die de opmaak van de Vlaamse eiwitstrategie coördineert, voortzetten. Ik zal in 2021 een Green Deal rond duurzame eiwitconsumptie onderhandelen die past binnen de uitvoering van de eiwitstrategie die gecoördineerd wordt door collega Crevits.

Ik benadruk dat ik een rechtvaardige landbouw- en voedseltransitie wil bewerkstelligen. Hierbij is het noodzakelijk de sociale gevolgen voor landbouwers niet uit het oog te verliezen.

Collega Rombouts verwijst naar het luchtkwaliteitsplan. Het luchtkwaliteitsplan bevat een aantal maatregelen, zoals een betere monitoring van de werking van luchtwassers, waarmee Vlaanderen het emissieplafond voor ammoniak tegen 2030 beoogt te halen.

Voor de beoordeling van de impact op natuur is er inderdaad het voorlopige PAS-kader dat een beoordelingskader vormt voor de effecten op Europees te beschermen habitats en soorten. Daarnaast dient onder meer toepassing te worden gemaakt van de natuurtoets, volgens dewelke geen vergunning mag worden verleend indien een activiteit vermijdbare schade aan de natuur kan veroorzaken. Bij een stal die bijvoorbeeld geen enkele maatregel voorziet om de ammoniakemissies terug te dringen, moet dus worden beoordeeld of deze ammoniak geen schade kan toebrengen aan nabijgelegen natuurwaarden, zelfs indien het gaat om niet-Europees beschermde natuur.

Mevrouw Rombouts had het over een vraag aan lokale en provinciale besturen om het Vlaamse beleid te volgen. Lokale besturen zijn zelf vragende partij. Zij zeggen zelf dat ze niet de knowhow hebben om na te gaan of het klopt. Ze zitten zelf met de handen in het haar. In eerste instantie moeten we de regels die vandaag bestaan en de wijzigingen in de rechtsspraak, waardoor je op de bestaande

VLAREM-wetgeving terugvalt, goed meedelen aan de lokale besturen en provincies. Volgend jaar moeten we dan met de bevoegde deputaties en lokale besturen nagaan wat er nog nodig is. Zij zitten met de handen in het haar. Ze krijgen vragen van bewoners enerzijds en landbouwbedrijven anderzijds. Het lijkt mij nuttig om na te gaan hoe zij het zien en welke knowhow ze nog nodig hebben zodat ze ter zake inderdaad een goede beslissing kunnen nemen. Om te starten kunnen we de regels nog eens meegeven, net als de gewijzigde rechtsspraak van de afgelopen maanden.

Collega Steenwegen, welke stappen zal ik zetten met collega minister Crevits? We zijn in overleg met collega Crevits rond het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). We zetten bij de Vlaamse invulling van het post-2020 GLB versterkt in op agromilieu- en klimaatmaatregelen om milieu-, klimaat-, biodiversiteits- en landschapsdoelen te realiseren door landbouwers, en gebruiken ze als hefboom om lokale samenwerking tussen landbouwers en andere plattelandsactoren te bevorderen. In overleg met collega Crevits voorzie ik duidelijke accenten in het GLB vanuit de Europese biodiversiteitsstrategie. Ik maak, in overleg met mijn collega bevoegd voor landbouw, gebruik van de financiële mogelijkheden die de verlenging van het huidige GLB biedt om een positieve dynamiek op ons platteland te behouden en verder te stimuleren. We zullen verder ook maximaal in overleg gaan over het mestbeleid, het erosiebeleid, alsook het nieuwe landbouwbeleid maximaal afstemmen op de stroomgebiedbeheerplannen en het bereiken van de waterkwaliteitsdoelen in 2027. Dat lijkt mij niet meer dan normaal. We hebben de tussentijdse evaluatie gehad van die waterkwaliteit, waaruit gebleken is dat die niet evolueert zoals vooropgesteld in het zesde Mestactieplan (MAP).

Ik zal ook met collega Crevits, die bevoegd is voor de landbouw, nagaan hoe we de huidige maatregelen evalueren en waar er nog bijkomende nodig zijn. Uiteraard zullen we dit ook doen in overleg met de sector, voor alle duidelijkheid. Dat geldt ook voor andere zaken waarvoor ik bevoegd ben. Meestal komen wij tot een goed akkoord. Je moet natuurlijk beide verzoenen. Vandaar dat ik denk dat het goed is dat we voor het GLB, MAP, PAS goed samenwerken, in overleg met de sector.

Ik heroriënteer de voorlichting en de begeleiding met betrekking tot oordeelkundige bemesting en geïntegreerd bodembeheer zodat Vlaamse land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken.

Collega Steenwegen verwijst naar de limieten van de veestapel in Vlaanderen. Het Vlaams regeerakkoord voorziet in een evaluatie en eventuele hervorming van het systeem van nutriëntenemissierechten, zodat het meer bijdraagt aan het realiseren van de doelstellingen op vlak van waterkwaliteit, klimaat en luchtkwaliteit. Ik zal die evaluatie in 2021 opstarten, samen met de sector, en hieruit de nodige conclusies trekken.

De laatste vraag ging over het concept van staldering. Sinds 2004 is het verplicht om nieuwe varkens- of pluimveestallen ammoniakemissiearm te bouwen. Sindsdien stijgt het aantal varkens en pluimvee dat gehouden wordt in een ammoniakemissiearme stal. Voor pluimvee zien we dat de relatieve groei van de emissieverliezen kleiner is dan de groei van het aantal dieren, wat erop duidt dat een groter aantal dieren in emissiearme stallen worden gehouden. Deze trend wordt bij de varkens ook waargenomen, tot 2015, waarna ook het aantal varkens daalde, en dus ook de emissieverliezen.

In 2019 werd 14 procent van de varkens gehouden in emissiearme stalsystemen, en werd 19 procent gehouden in stallen met een wasser die de ammoniak uit de lucht vastlegt in het waswater. Dit betekent dat 33 procent van de varkens al gehouden wordt in een ammoniakemissiearme stal. Van de belangrijkste

pluimveecategorieën is het aandeel in emissiearme stalsystemen gestaag gestegen tot 57 procent in 2019.

Een landbouwer die investeert in een ammoniakemmissiearme stal, kan hiervoor rekenen op steun vanuit het Vlaams Investeringsfonds.

Een principe zoals u staldering noemt, is een van de vele mogelijkheden die ik bekijk als een mogelijke maatregel. Ik ga er nu nog geen uitspraak over doen. Het definitieve PAS-programma staat volgend jaar op de agenda. We moeten alles goed bekijken, ook in overleg met mijn collega die bevoegd is voor de landbouw en uiteraard ook met de sector. Het dossier en de thematiek zijn ook maatschappelijk belangrijk en de politiek moet daar antwoorden op hebben. In de rechtspraak zijn er wijzigingen die we ook moeten bekijken. We moeten proberen om leefmilieu en landbouw maximaal te verzoenen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord voor een iets uitgebreidere mogelijkheid tot antwoord dan de normale timing.

Tinne Rombouts (CD&V): *(slechte geluidskwaliteit)*

Minister, dank u wel voor het antwoord. Ik moet toegeven dat uw antwoord mij iets positiever en geruststellender klinkt dan de boodschappen die u zou gegeven hebben in de kranten. Als de journalist u niet correct zou hebben weergegeven, kunt u dat uiteraard aangeven. Ik begrijp dat u zegt dat u de wil hebt om effectief te zorgen voor een rechtszeker kader, in overleg met de sector en met de minister van Landbouw, om te kijken hoe u die rechtszekerheid die noodzakelijk is voor elke ondernemer, ook voor de agrarische ondernemer effectief kunt realiseren.

Ik wil u daarin vertrouwen en daar effectief op verder bouwen, maar u stelt omgekeerd dat u zich vragen stelt bij de beroepen die op uw bureau komen, als het over grote stallen gaat, omdat u zich daar niet achter wilt zetten maar eerder wilt kijken naar de korte keten. U geeft aan dat de beroepen die bij u komen, veelal complexe en grote dossiers zijn. Van een aantal dossiers twijfel ik of het effectief over grote dossiers gaat, er zijn ook gemiddelde bedrijfsgroottes bij. Er worden ook weigeringen gegeven, bijvoorbeeld waar enkel mestopslag wordt gevraagd door een bedrijf dat zich in regel wil stellen met de mestwetgeving, daar wordt bijvoorbeeld toch een probleem van gemaakt. We hebben daarnet gesproken over geur. Bij diersoorten waar bijvoorbeeld nog geen geurkader voor is vastgelegd door de overheid, krijgt men een weigering omdat er geen geurafweging is gemaakt.

Omgekeerd hebt u ook aangegeven – dat las ik althans in het weekend in de krant – dat bijvoorbeeld in landschappelijk waardevol agrarisch gebied geen stallen zouden thuishoren. Dat is een zeer strikte, enge interpretatie van de rechtspraak. Dat is zeker niet datgene wat de wetgevende macht in dezen heeft aangegeven. Ik moet vaststellen dat kleine wijzigingen, in echt niet de grootste dossiers, op basis van het feit dat er een klacht wordt ingediend, worden geweigerd. U geeft het gevoel om naar een rechtszeker kader te gaan voor de ondernemers, maar men ervaart dat in de praktijk tot nu toe niet zo, getuige een aantal reacties van de afgelopen weken. Ik ben er toch wel wat bezorgd over dat we de doelstellingen die u daarnet heel duidelijk hebt uitgedrukt, in lijn kunnen brengen met de effectieve praktijk. Ik heb begrepen dat u in overleg wilt gaan met de sector en met de minister van Landbouw. Dat lijkt me alleszins een heel belangrijk element.

U wilt ook kijken naar de regelgeving en de rechtsuitspraken en u zegt dat u zich daaraan moet houden. Overweegt u dan ook om effectief wijzigingen aan het regelgevend kader te doen? Rechtspraak is een zaak, maar dat is zeer afhankelijk van het specifieke dossier, tenzij de regelgeving aangepast zou zijn. Zijn er dan noodzakelijke aanpassingen volgens u nodig? Ik denk bijvoorbeeld aan de afstandsregels waar u naar verwezen hebt. Hoe ziet u dat dan? Ik denk dat een

omzendbrief naar de gemeenten onvoldoende is. Daarin kan men de gemeenten erop wijzen dat er rechtspraak is, maar er is ook nog het regelgevend kader. Het is belangrijk dat die op elkaar afgestemd zijn. Hoe kijkt u daar naar?

Dan wil ik nog even ingaan op de milieuresultaten. Ik heb het gevoel dat heel veel op een hoopje wordt gegooid, dat de omvang van de stallen in relatie wordt gebracht met de impact op het milieu. Wij moeten omgekeerd vaststellen dat er geen rechtstreekse correlatie is. Er is vaak een positieve relatie, bijvoorbeeld in verband met emissies. Minister, met de milieuresultaten met betrekking tot ammoniak zitten we op koers volgens het kwaliteitsplan. We moeten 13 procent minder bereiken tegen 2030. We hadden een tussentijdse doelstelling voor 2020 van 7 procent minder ammoniakemissie en we zitten op 9 procent minder. We moeten vaststellen dat het PAS-beleid van 2008 tot 2013 een daling kende van 23 ... *(onverstaanbaar)* ... per jaar en dat we na de PAS-toekenning van 2013 tot 2018 naar een gemiddelde daling van 560 per jaar gaan. Dat zijn positieve evoluties, die we te danken hebben aan investeringen door landbouwers, onder andere op hun bedrijven. Op welke manier kunnen we die investeringen positief blijven stimuleren in de plaats van ze af te remmen?

Minister, u zei vorig weekend dat inzake klimaat de voedingsproductie in Vlaanderen de beste praktijken heeft. De journalist zei dat er op de regeringstafel een voorstel zou liggen rond 40 procent afbouw van de veestapel. Is dat inderdaad voor u een doelstelling? Ik meen dat de regering, in overleg met de sector, de keuze heeft gemaakt om de afbouw van emissies, wat niet gekoppeld is aan dierenaantallen, maar aan de uitstoot van de dieren, te realiseren, onder andere door de uitstoot van de dieren met ... *(onverstaanbaar)* ... procent af te bouwen. Ik zou ook daarover graag wat duidelijkheid krijgen want daar heerst wat verwarring rond, wat daar nu precies uw doelstelling is.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, in het verleden was er op het veld voor wat betreft de rechtszekerheid de perceptie dat het om zekerheid ging. Men was er zeker van dat wanneer men een vergunning aanvraag, men ze ook kreeg. Dat was de realiteit waarin we de laatste decennia hebben geleefd. Maar rechtszekerheid is iets anders. Rechtszekerheid is dat je erop kunt rekenen dat de vergunningverlenende overheid of de beroepsinstantie haar oordeel uitspreekt op basis van regelgeving. Rechtszekerheid moet er niet alleen zijn voor de aanvrager, maar natuurlijk ook voor de andere partijen, de omwonenden, de middenveldorganisaties en verenigingen die belangen vertegenwoordigen, bijvoorbeeld inzake natuurbewoud. Rechtszekerheid is hier belangrijk. U wees op de versoepelingen die in het verleden decretaal of op andere manieren werden goedgekeurd, en dan door de Raad van State of door het Grondwettelijk Hof werden vernietigd. Men keerde met andere woorden terug naar het kader dat vroeger vastlag, terecht, denk ik, en de rechtspraak toont dat ook aan. Dat kader gaf limieten aan voor wat kon of niet kon. Ik denk dus dat we vandaag in een rechtszekerder kader zijn terechtgekomen dan wat het in het verleden was. Ik kan alleen maar zeggen dat heel veel partijen in het verleden een enorme rechtsonzekerheid hebben gevoeld wanneer het ging om het vergunnen van veestallen.

Het is ook zo dat u een zekere discretionaire bevoegdheid hebt. Zo niet, zou men de bevoegdheid om te vergunnen evengoed aan de ambtenaren kunnen geven. Vanuit een bepaalde kijk of een bepaalde visie, en rekening houdend met de regelgeving, hebt u nog altijd de mogelijkheid om in een bepaald geval op een bepaalde manier te oordelen. Dat is een goede zaak.

Ik wil niet te veel ingaan op de details en de techniciteit. Mijn vraag gaat eigenlijk over de toekomst van de veesector. Alles wat we vandaag zien, heeft daarmee te

maken. Maatschappelijk voelen we een zekere bezorgdheid langs allerlei kanten: binnen de landbouwsector zelf, maar ook bij andere partijen. Wanneer we kijken naar de maatschappelijke uitdagingen, en dan denk ik onder andere aan klimaat, dan zien we dat er bepaalde systemen zijn die grondig moeten worden hervormd en waar een transitie nodig is. Het gaat dan over ons mobiliteitssysteem, ons energiesysteem, onze ruimtelijke ordening en ons voedingssysteem. Op die verschillende terreinen zijn er echt heel diepgaande hervormingen bezig. Zo zijn we bijvoorbeeld in ons energiesysteem bezig met een volledige omschakeling naar duurzame energie. Ook binnen mobiliteit trekken we grenzen, bijvoorbeeld inzake levenskwaliteit. Gisteren was er een debat over de lage-emissiezones omdat men vindt dat er grenzen zijn aan wat houdbaar is voor de bewoners van een stad. Om die reden wil men de automobilititeit begrenzen en de impact ervan verminderen. Op die terreinen wordt dat aanvaard en worden maatregelen genomen om de omslag te maken naar die andere, toekomstgerichte systemen.

Wat wij allemaal aanvoelen en wat velen ook zeggen, is dat ook het landbouw- en voedingssysteem moet worden omgevormd. Sinds mijn vraag is ingediend, hebben we het rapport gekregen van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) over de waterkwaliteit die de laatste jaren niet meer vooruit gaat.

Eergisteren hadden we ook de voorstelling van het Natuurrapport 2020. Daarbij viel op, en dat is ook niet nieuw, dat de druk op onze natuur te groot is en dat de druk van bijvoorbeeld stikstof heel sterk gelinkt is met landbouw. Bij de voorstelling van het rapport viel bij het slotwoord van de administrateur-generaal van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) ook op dat er een hand wordt uitgestoken naar de landbouwsector. Men heeft heel duidelijk gezegd dat de landbouw een partner is voor de natuur en dat ze samen moeten zoeken naar een toekomstgerichte rol van de landbouwsector. De landbouwers zijn nodig en kunnen nuttig zijn voor het landschapsbeheer en voor de biodiversiteit, gekoppeld aan de functie van voedselproductie. We voelen dat er een grote maatschappelijke bezorgdheid is, maar dat er ook toenadering wordt gezocht tot de sector om, weliswaar los van taboes, een debat aan te gaan over hoe het nu verder moet met de sector. Bedoeling is om met de verschillende sectoren een gesprek aan te gaan. Dat is ook een oproep van verschillende middenveldorganisaties.

Specifiek voor landbouw is natuurlijk ook die milieugebruiksruimte. Men kan maar een bepaalde druk uitoefenen, een bepaalde impact hebben in een bepaalde regio. Mijn vraag blijft dan ook wat u vindt van het idee om een toekomstvisie te ontwikkelen voor de veeteelt, om los te komen uit dat technische verhaal – al dan niet het vergunnen van een stal – en een grondig maatschappelijk debat te voeren waarbij alle aspecten in rekening worden genomen en samen met alle sectoren wordt bekeken wat de toekomst kan zijn van de veesector in Vlaanderen. Hoe kunnen we onze veeboeren ondersteunen om in dat nieuwe traject te stappen om hen op die manier ook een toekomst te bieden?

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Collega Steenwegen, ik pik even in op uw oproep, over de natuur die de hand uitsteekt naar de landbouw. Ik denk dat de landbouw daarin inderdaad een heel belangrijke rol kan spelen en dat de voorbije jaren ook al heeft gedaan. Ik wil in mijn achtertuin gerust eens met u een wandeling maken. U weet ook dat de inspanningen die er gebeurd zijn vanuit de landbouwsector, inzake beekrandenbeheer, kleine landschapselementen, broedvogels enzovoort, onmiskenbaar zijn. De landbouwsector kan daarin zeker en vast een verdere rol spelen. Maar die sector kan dat natuurlijk alleen maar doen indien hij verder kan blijven bestaan, indien onze land- en tuinbouwers een inkomen hebben, zodat ze inderdaad verder kunnen blijven bestaan. Ook daarvoor moeten we oog hebben. Dat is één.

En twee, los van de natuur, als we naar ons klimaat kijken, moeten we een aantal zaken onder ogen durven te zien. We staan allemaal achter initiatieven als korte keten enzovoort. Maar uiteindelijk moet de bevolking worden gevoed, moet er ook voedsel worden geproduceerd. Als er in Vlaanderen een liter melk wordt geproduceerd, gaat daar 0,95 CO₂-equivalent mee gepaard. Dat is bijna de helft van de rest van Europa, waar het 1,7 is – en dan heb ik het nog niet over landen als Brazilië en dergelijke, waar het 2,7 is. Het voedsel dat hier in Vlaanderen wordt geproduceerd, wordt ook nog eens zoveel klimaatvriendelijker geproduceerd dan in de rest van de wereld. Ook daarmee moeten we rekening houden.

Minister, ik wil er nog iets aan toevoegen. Ik ben blij van u te horen dat het de ambitie is om absoluut niet in een vergunningenstop terecht te komen. Ik wil nog een bijkomende vraag stellen. U verwijst ook naar megastallen. Dat intrigeert mij. Wanneer spreken we over megastallen? We beginnen stilaan in een situatie te komen dat wanneer een regulier melkveebedrijf een uitbreiding vraagt – ik heb het voorbeeld gezien van een melkveebedrijf van één gezin, echt niet het grootste bedrijf – men dat blijkbaar ook al begint te percipiëren als een megastal. Minister, wat is voor u precies de definitie van een megastal?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, uiteraard moeten we onze landbouw een toekomst geven. Het blijft een belangrijke sector in Vlaanderen. Maar de vraag is en blijft – dat komt in elk debat naar voren – welke vormen van landbouw inpasbaar zijn in dat dichtbebouwde, dichtbevolkte, kleine Vlaanderen van ons. En waar hebben we plaats om grote bedrijven neer te zetten, zonder dat de impact ervan te groot wordt op natuur en milieu? Het is altijd hetzelfde dat terugkomt.

Het is daarnet al gezegd: doorgaans stellen we onze hoop op nieuwe technieken en technologieën, zoals luchtwassen. En dat helpt wel, uiteraard helpt dat. Maar toch, elk milieuraapport, elk natuuraapport dat verschijnt, geeft telkens aan dat de negatieve impact van de sector te traag verbetert. De voorbeelden zijn de lucht- en waterkwaliteit, die voldoende bekend zijn.

Wat collega Rombouts daarnet zegt, zou weleens kunnen: het is niet omdat een installatie nieuw en groot is, dat die meteen een grotere impact zou hebben. Het kan best zijn dat die dan performanter is dan oude installaties, ik zal dat niet tegenspreken. Maar ik heb toch het gevoel – en het is meer dan een gevoel – dat de inspanningen nodig blijven, dat dit verhaal niet afgelopen is. Wat mij – of ons – betreft: een toekomst voor de landbouw, zeker, maar de impact op het milieu moet aanvaardbaar zijn. Dat is een heel moeilijke oefening – dat is al jaren zo –, maar het is een oefening die wel moet gebeuren.

Daarnet werd er gesproken over 'de hand reiken'. Wat mij betreft, ik heb het al vaker gezegd, mag de landbouw best worden vergoed voor bepaalde ecosysteem-diensten die de sector levert. Die vergoeding mag dan bijvoorbeeld gerust komen via het GLB. Dat zou een goede zaak zijn.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, na wat ik van de minister heb gehoord, denk ik dat we echt wel niet veel mogen verwachten en geloven van wat we lezen in kranten en tijdschriften. De minister is veel genuanceerder dan de uitlatingen die ik gelezen heb. Dat stemt mij wel tevreden.

Ik sluit mij ook aan bij de benadering van collega Steenwegen. We moeten vooruit denken met de landbouw, op lange termijn, want we komen van heel ver. Wat we vandaag zien, is ook niet van vandaag op morgen ontwikkeld. Het landbouwsysteem is er gekomen na het Verdrag van Rome in 1957, waarin men zich op

voedsel focuste. Voldoende en kwalitatief voedsel was toen het basisuitgangspunt. Het Mansholtplan in de jaren 70 heeft dat nog versterkt en versneld. Het lijkt me dan ook evident dat iets dat in 40 of 60 jaar is gegroeid, niet van vandaag op morgen kan worden omgeslagen. Er moet een langetermijnperspectief worden geboden, gebaseerd op de behoeften die er vandaag zijn. Er is nog altijd nood aan kwalitatief voedsel, maar ook aan efficiënte productie. Efficiënt betekent economisch efficiënt maar ook efficiënt op het vlak van klimaat en milieu en omgevingsaspecten. Zoals collega Rombouts en Vandaele samen beamen, is de schaal een eerste criterium. Een grotere schaal kan een grotere efficiëntie betekenen, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn.

De impact op de omgeving en het milieu is natuurlijk ook belangrijk. We leven in een dichtbevolkt Vlaanderen. Dat is een nieuw gegeven van de laatste jaren, omdat de verweving nog is versterkt. Ook belangrijk – en dat mogen we niet vergeten – zijn de economische omstandigheden van de gezinnen. De landbouwbedrijven zijn – wat men ook mag beweren – veelal nog aangestuurd door gezinnen die er hun inkomen uit halen en hun sociale leven ontwikkelen.

Minister, ik ben hoopvol gestemd door wat u hier vandaag hebt gezegd, in tegenstelling tot wat ik van u de laatste weken in de pers had gelezen. Corona brengt ons niet in de mogelijkheid om elkaar fysiek te zien, waardoor we wat meer via de krant moeten vernemen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, er is al heel veel gezegd. Ik juich enorm toe dat men het woord 'rechtszekerheid' heel vaak gebruikt; ik denk dat daar nood aan is.

Minister, u hebt het bij het rechte eind als u zegt dat een aantal wetten en regels moeten worden aangepast op basis van een aantal uitspraken die er de laatste jaren zijn geweest. Dat gebeurt inderdaad het best via formele beslissingen en niet via omzendbrieven, zodat er rechtszekerheid is.

Ik denk dat men het begrip 'rechtszekerheid' ook echt moet invullen. Rechtszekerheid wil zeggen: ik doe een aanvraag en ik weet zo goed mogelijk op voorhand waaraan ik mij moet houden en waaraan ik mij niet moet houden, wat kan en wat niet kan. Ik heb de indruk, met alle respect, dat er nu bepaalde mensen zijn – om geen landbouworganisaties te noemen – die er net alle belang bij hebben om geen rechtszekerheid te bieden en die nog altijd denken dat, als het dossier wordt afgekeurd, ze nog altijd kunnen 'regelen' dat het toch in orde komt. In beide richtingen pleit ik voor rechtszekerheid en zo duidelijk mogelijke regels. Het moet het trouwens ook – en daar volg ik de minister in – gemakkelijker maken voor lagere overheden om dossiers te beoordelen. Dat is nu vaak een probleem.

Minister, het zou niet slecht zijn als u toch probeert rechtszekerheid te bieden en een aantal dingen duidelijker te stellen. Wat zijn megabedrijven en wat zijn grote en kleine bedrijven? Ook daar heb ik de indruk dat sommige personen en organisaties, waartoe ik ook behoor, duidelijkheid willen, maar dat anderen dat eerder een beetje flou willen zodat ze 'à la tête du client' kunnen bekijken wat kan en wat niet. Dat moet volgens mij uit het landbouwbeleid in Vlaanderen, ook met het oog op leefmilieu en klimaat: gedaan met 'à la tête du client', heel duidelijke regels zodat iedereen weet wat kan en wat niet kan.

Nu hebben we heel vaak het probleem van de omvang van de bedrijven, familiebedrijf of geen familiebedrijf. Daarmee kom ik terug op wat collega Dochy daarnet zei. Ik heb vorige week nog aan tafel gezeten met een aantal jonge landbouwers. Ik begrijp wat zij zeggen vanuit hun situatie als bedrijfsleider. Zij zeggen dat ze nog grond hebben liggen naast hun grond en vragen waarom ze

daar niet zouden kunnen uitbreiden. Zo werkt het natuurlijk niet. Het gaat niet alleen over het bedrijf, maar ook over de impact op de omgeving en het milieu. Ook dat moeten we in die vastere regels proberen vast te leggen. Minister u hebt mijn steun daarvoor.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, ik kan kort zijn omdat veel collega's voor mij al heel veel gezegd hebben. Ik wil vooral collega Dochy bijtreden: ook ik ben gerustgesteld door het antwoord van de minister. Het leek de voorbije week misschien iets te veel alsof we politiek aan het kiezen waren voor een bepaald businessmodel in de landbouw. Ik denk dat we dat het best aan de landbouw-ondernemers zelf overlaten. Men kiest voor de korte keten of voor andere initiatieven om een rendabel bedrijf gestalte te geven. U hebt goed gekaderd dat het de taak is van de politiek om te zorgen dat de impact op het milieu, de veiligheid voor de mens en de volksgezondheid gewaarborgd worden. Die rolverdeling moeten we goed blijven bewaken. Er is in Vlaanderen ruimte voor allerlei bedrijven, ook grote industriële bedrijven. Wij kiezen ook niet voor het businessmodel dat men hanteert in de petrochemie. Wij zeggen aan welke voorwaarden men bij ons mag komen ondernemen en met welke beschermingsmaatregelen voor mens, klimaat en milieu men rekening moet houden. Als dat kan, is men welkom en als dat niet kan, is men niet welkom. Dat lijkt mij de juiste aanpak in dergelijke dossiers. Dank u wel voor de verduidelijkingen daarover.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Voorzitter, er is inderdaad al veel gezegd, maar wij willen een lans breken voor de gezinslandbouw. Wat zijn megastallen? Welke grootte is toelaatbaar? Gezinslandbouw kan ook met grote stallen werken of kan een kleiner biobedrijf zijn. Dat moet mogelijk zijn. Maar zodra grote organisaties een heel businessmodel en een heel kader daarrond opstarten, dan moeten we toch op de rem gaan staan. Ik wil het volgende nog even benadrukken. Aan de Nederlandse import die we hier krijgen, waarbij er megastallen ontstaan die vanuit Nederland beheerd worden, weliswaar op een Belgisch adres en via Belgische vennootschappen, moet toch wel paal en perk worden gesteld.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Verschillende collega's zijn hierin tussengekomen, en terecht, aangezien het echt leeft in onze samenleving. Ik heb verschillende dingen genoteerd.

Collega Steenwegen zei dat we moeten werken aan een toekomstvisie voor de veeteelt. Ik denk dat het parlement daar inderdaad over de partijgrenzen heen wel aan kan werken. Ik wil mijn schouders daar ook onder zetten.

Een tweede aspect is rechtszekerheid. Ik blijf dat heel belangrijk vinden, ik ben zelf jurist. Je moet ook wel leren uit uitspraken die de Raad voor Vergunningsbetwistingen heeft gedaan in tal van dossiers. Waarom vernietigt men dossiers? Ik heb daarstraks verwezen naar de afstandsregels van de Raad van State. Ik denk dat het wel een goede uitspraak was dat men zei dat 200 meter te dicht is bij woningen. Het is een continu afwegen. Ik heb vaak wenende mensen aan de lijn die last hebben van geurhinder.

Ik denk dat je nu net rechtszekerheid creëert voor de mensen in de omgeving en voor het bedrijf door te zeggen dat het geen 200 meter moet zijn maar bijvoorbeeld 500 meter. Daar volg ik de redenering van de Raad van State. Collega Rombouts vraagt of we dan de VLAREM-wetgeving niet moeten aanpassen. Als je een

duidelijk kader wilt, moet je dat doen. Dan is het voor iedereen duidelijk waar je de grenzen trekt.

Men vroeg ook of er een definitie bestaat van een megastal, met grenzen en aantallen enzovoort. Er bestaat geen definitie. Een bepaalde stal kan in de ene omgeving een grote impact hebben dan in een andere omgeving. Dat moet dossier per dossier worden bekeken. Het is verstandig om daar geen aantallen op te plakken. Als je dat doet, maak je het onmogelijk voor grote bedrijven die aan de hoogste milieunormen voldoen.

Het is heel belangrijk dat we in het kader van het BRV bekijken wat de juiste locatie is, en dat we binnen de grenzen van de milieudraagkracht blijven. Dat hoor ik ook vaak van landbouwbedrijven. Zij zeggen dat ze van alles moeten doen, en geen enkele doelstelling wordt dan bereikt. Dat is voor hen enorm frustrerend. We moeten daarin een goed evenwicht vinden. De impact op leefmilieu en omgeving moet verzoend worden met het vergunningenbeleid. Ik doe dat continu.

De dossiers komen bij mij vanuit beroepsinstanties. Sommige collega's zeiden dat daar ook kleinere stallen bij zaten. Er kunnen geen aantallen op geplakt worden. Je moet rekening houden met de omgeving. In de ene omgeving is dat mogelijk en in de andere niet. Dat wil ik benadrukken.

Wat moet er nu gebeuren? Collega Rombouts heeft verwezen naar de veestapel enzovoort. Ik kan alleen zeggen dat we vandaag in Vlaanderen wat klimaat betreft op 35 procent reductie van broeikasgassen zitten voor de komende tien jaar. Het enige wat ik over klimaat zeg als coördinerend minister, is dat het niet verhoogd moet worden. Ik zeg altijd, op basis van allerlei prognoses, dat we die 35 procent reductie echt moeten behalen de komende tien jaar. Als we alles uit het klimaatplan uitvoeren, behalen we dat. Maar als er partijen zijn die zeggen dat het meer moet zijn, dat het 55 procent minder moet zijn, dan ga je alles opnieuw moeten bekijken, dan komen alle maatregelen opnieuw op tafel. Maar nogmaals, ik denk dat wij in Vlaanderen op koers moeten blijven en dat wij die 35 procent reductie moeten behalen.

Er is verwezen naar het regelgevend kader inzake stikstof. Dat zal inderdaad moeten worden aangepast. Daarvoor moeten wij wachten op een definitieve PAS die moet 'be-MER'd' zijn, en waar ook een openbaar onderzoek overheen is gegaan. Het zou niet goed zijn om daar nu alle voorafnames op te doen. Het is wel belangrijk om te onderstrepen dat er een verschil is tussen de ammoniakdoelen uit het luchtkwaliteitsplan en het behalen van de Habitatrichtlijnen. Voor de luchtkwaliteit, wat betreft de ammoniakuitstoot, zitten we inderdaad op schema, collega Rombouts. Maar voor de klimaat- en de natuurdoelen is er helaas veel meer nodig. Ik wil daar niet op vooruitlopen. Eerst moeten het MER en het openbaar onderzoek er zijn, en dan moeten we in overleg gaan met minister Crevits en met de sector, om te zien wat we moeten doen.

Voor het overige merk ik dat er op het terrein zowel bij individuele landbouwers als bij natuurverenigingen veel goede wil is om samen alle uitdagingen waarvoor we staan aan te pakken. Ik zal natuurlijk daar altijd mijn schouders onder zetten want als er bij alle partners goede wil is, ben ik ervan overtuigd dat we die uitdagingen kunnen aangaan. De tijd en het klimaat zijn veranderd. De mensen verwachten echt wel dat we dat samen met iedereen en in goed constructief overleg aanpakken. Dat is dan goed zowel voor onze landbouwers, die zelf ook, voor alle duidelijkheid, moeite doen, als voor de natuur. Collega Steenwegen verwees naar het Natuurrapport, dat inderdaad helemaal niet goed was. Er ligt dus heel wat werk op de plank. Als we het samen aanpakken – en daar ben ik vragende partij voor – moeten we daarin slagen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Het element rechtszekerheid is vandaag inderdaad de grote hamvraag: op welke manier geven we onze land- en tuinbouwers werkelijk rechtszekerheid? Gaat dat over zekerheid? Daar heeft nooit iemand over gesproken. Geen enkele overheid zal een sector of ondernemer 100 procent zekerheid geven. Het is unfair te stellen dat dit ooit zo zou zijn geweest. Het gaat altijd over rechtszekerheid. Het klopt, zoals collega Vandenhove aanhaalde, dat je dan precies wilt weten waaraan je moet voldoen. Ik moet vaststellen dat er vandaag met alle nodige kennis dossiers worden opgemaakt. Het is inderdaad vaak heel complex. Er wordt heel veel gevraagd van onze agrarische ondernemers. Zij moeten aan heel veel zaken voldoen. Zij hebben inderdaad expertise nodig om die dossiers op te maken. Samen met de experts en alle positieve adviezen van – daar ga ik toch van uit – neutrale administraties moeten we vaststellen dat er toch vergunningen werden geweigerd. Dan is het niet zo gek dat mensen vandaag in de praktijk niet het gevoel hebben dat de rechtszekerheid gegarandeerd is. Daarom heb ik deze vraag gesteld, omdat ik hoop dat we dat in de praktijk kunnen omkeren. Dit is niet oké. Dit geeft niet de rechtszekerheid waarop een ondernemer recht heeft.

De afwegingen in verband met natuur en milieu en omgeving zijn inderdaad allemaal correcte parameters. Ze werden in het verleden ook altijd vooropgesteld. Daar is een kader rond. Als men daar anders mee wil omgaan, moet dat besproken worden in een open en vaststaand overleg, zodat die kaders duidelijk zijn voor iedereen.

Wat betreft de resultaten die worden geboekt, heb ik er een beetje een hekel aan om hier permanent te moeten horen dat er geen enkel resultaat wordt bereikt. Minister, u zei dat er wat frustratie is bij landbouwers, die zeggen dat alles wat ze doen geen zin heeft. Dat klopt! Dat leidt inderdaad tot gigantische frustraties, en nog meer als wij, als parlementsleden, niet fair en correct zijn in het uitleggen of aangeven van de resultaten die wel geboekt worden. Het is niet fair indien we de geboekte resultaten niet zouden erkennen. Daarmee haal je het overleg al van tevoren onderuit.

Er worden ook vaak heel veel dingen op elkaar gelegd. Als het het ene niet is, dan is het het andere wel. Alles wordt door elkaar gehaald en er worden links gelegd die er niet zijn. Ik hoor dat de waterkwaliteit vandaag nog niet in orde is. Dat klopt. Maar er is in se geen rechtstreekse link met de hele vergunningenkwestie. Dat zijn niet mijn woorden, maar de woorden van de Mestbank zelf. Die geeft aan dat er geen correlatie is tussen de omvang en/of de opmaak van een bedrijf en eventuele negatieve resultaten. Het gaat over bemestingstechnieken. Dit leggen van links komt het overleg niet ten goede.

Minister, ik heb hier vandaag van u een duidelijke intentie gehoord om te bekijken op welke manier we die rechtszekerheid kunnen blijven garanderen. U staat open voor overleg met zowel de minister van Landbouw als met de sector zelf. Dat is heel belangrijk. Ik reken erop dat dit overleg snel kan plaatsvinden.

Naar welke landbouw willen we? De collega's Steenwegen en Vandenhove verwezen daarnaar. In het regeerakkoord staat heel duidelijk dat we een diversiteit van landbouwbedrijven nodig hebben om een goede, veilige en kwaliteitsvolle voedselproductie te kunnen garanderen. Het zou al te zot zijn om onze klimaatvriendelijke voedselproductie te zien verdwijnen naar die regio's waar het helemaal niet zo goed gaat.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Collega Ceyssens, ik waardeer de inspanningen die landbouwers doen, ook vandaag, inzake natuur. Maar ik zou zeggen: lees het Natuurrapport, dat eergisteren werd voorgesteld. Dan ziet u dat we veruit tekortschieten en dat het landbouwgebied een echte woestijn blijft als het gaat over

biodiversiteit. We stuiten op grenzen. We weten dat allemaal ondertussen. Als een wetenschappelijke instelling van onze eigen Vlaamse overheid dat zegt, mogen we daar toch wel op vertrouwen.

Er is ook zo iets als milieugebruiksruimte. Daar houden we te weinig rekening mee. Het gaat er niet over dat het op een andere plaats beter of minder goed zal gebeuren dan hier, het gaat erover dat je door de concentratie hier bepaalde limieten overschrijdt. De impact is lokaal. Dat moeten we bekijken. Je kunt maar een impact hebben, bijvoorbeeld op de natuur, op een bepaalde plaats. Als je die overschrijdt, heb je een probleem. Dat heeft niets te maken met andere regio's waar dan minder goed zou worden gewerkt. Trouwens, onze landbouw heeft veel impact op andere regio's in de wereld, en omgekeerd. We moeten het niet bekijken als een Vlaams issue. Het is een uitdaging, niet alleen voor Vlaanderen maar voor de hele westerse wereld, om ons voedingssysteem te herzien. De context is internationaal.

Ik ben wel blij dat collega Dochy is ingegaan op mijn suggestie om aan de lange termijn te denken en dat hij openstaat voor een breed maatschappelijk debat over de toekomst van de veesector op de langere termijn. Ik ben ook blij, minister, dat ook u achter zo'n debat staat en dat u bereid bent daar uw schouders onder te zetten. Ik vind dat belangrijk. Dat was ook mijn oproep: laat ons proberen de grenzen en de ideeën te overstijgen en op een brede manier in gesprek te gaan, niet alleen met de landbouwsector zelf, maar ook met andere actoren die daar belang bij hebben. Ik hoop dat anderen zich daar ook bij kunnen aansluiten en dat we op die manier dit debat kunnen voortzetten. Het is een belangrijk maatschappelijk debat. Ik hoop dat we hierover de volgende maanden verder een gesprek kunnen hebben.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyssens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aangroeiende everzwijnenpopulatie – 695 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, er is alvast één diersoort die het in onze natuur goed doet: het everzwijn. Maar ik maak mij er wel wat zorgen over.

Minister, normaal waren er rond deze tijd drukjachten. Verleden jaar zijn die hier, in mijn omgeving, waar heel wat everzwijnen aanwezig zijn, op een goede manier georganiseerd, in samenspraak met de verschillende actoren en met de nodige aandacht voor veiligheid, dierenwelzijn en dergelijke meer.

In 2019 was er een afschotcijfer van tweeduizend everzwijnen. Ten opzichte van 2018 is dat een stijging van 24 procent. Ongeveer 40 procent, zo'n achthonderd, zijn afgeschoten in de drukjachten. Die drukjachten kunnen door de coronacrisis niet plaatsvinden. Pas ten vroegste eind december of begin januari zullen de drukjachten opnieuw kunnen. Ik heb dit in een heel optimistische bui geschreven en de vraag is al van enkele weken geleden. Als we de cijfers vandaag zien, denk ik dat het seizoen van de drukjachten voorbij zal zijn vooraleer er aanpassingen zullen zijn.

Ik maak me ook zorgen dat de everzwijnenpopulatie in Limburg en de Antwerpse Kempen, als ze niet wordt bestreden, nog feller zal groeien. Het is belangrijk om te anticiperen.

Minister, hoe zult u anticiperen op het feit dat er nauwelijks drukjachten konden plaatsvinden om de groeiende everzwijnenpopulatie in te perken?

Welke alternatieve jachtvormen worden er momenteel bekeken? Wat mogen we daarover verwachten? Vindt er overleg plaats met de jachtsector om de toekomstige situatie te bespreken en te evalueren?

Zijn er nog andere maatregelen die u kunt nemen? Indien ja, welke?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhel Demir: Collega's, omdat de coronamaatregelen enkel een samscholingsverbod betreffen en geen jachtverbod, is aanzit- of bersjacht zonder meer mogelijk. Waar mogelijk, moet momenteel dan ook maximaal ingezet worden op aanzit- of drukjacht.

We hebben met het Nationaal Crisiscentrum en de federale collega's vaak overleg, omdat we de problematiek van de populatiecontrole kennen. Het Nationaal Crisiscentrum heeft aangegeven dat nachtelijke aanzitjacht op everzwijnen een geldige reden is als uitzondering op de avondklok. Het Nationaal Crisiscentrum heeft ook bevestigd dat jachtactiviteiten, georganiseerd in strikt afzonderlijke groepen van vier personen, toegelaten zijn.

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) onderzoekt momenteel de mogelijkheden om de geannuleerde drukjachten zo maximaal mogelijk door te schuiven naar januari en februari 2021. Wij hopen dat op dat moment de organisatie van een efficiënte drukjacht opnieuw mogelijk wordt.

In Vlaanderen zijn aanzitjacht, bersjacht, drukjacht, drijfjacht en vangst met kooien toegelaten. Bovendien kunnen everzwijnen in Vlaanderen jaarrond en zowel gedurende de dag als de nacht worden bejaagd. Omdat de belangrijkste jachtvormen voor het beheer van everzwijnen in Vlaanderen nu nog zijn toegelaten, bekijken wij momenteel geen alternatieve jachtvormen.

Aangezien er in Vlaanderen nog tot begin maart onder veilige omstandigheden drukjachten georganiseerd kunnen worden, wordt verwacht dat mits een extra inspanning van de jachtsector en van het ANB om in de maanden januari en februari drukjachten te organiseren, gekoppeld aan de shift naar aanzit- en bersjacht nu en in komende periode, de populatie in toom zal kunnen worden gehouden.

Mijn administratie pleegt regelmatig overleg met de jachtsector om de actuele toestand en de mogelijkheden te bespreken. Tegelijkertijd leg ik ook systematisch de noden voor aan het nationale niveau, zodat we steeds het beste evenwicht kunnen vinden tussen de noden voor deze gezondheidscrisis en de noden voor goed wildbeheer.

We hebben dat de laatste maanden in alle talen en in geuren en kleuren uitgelegd. We hopen in januari en februari een inhaalbeweging van de geannuleerde drukjachten te maken.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, in mijn poging om beknopt te zijn, ben ik onvolledig geweest en heb ik inderdaad niet vermeld dat alle andere jachttechnieken nog zijn toegestaan. De drukjachten vormen natuurlijk een belangrijk deel van het afschotcijfer.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Normaal gezien kunnen tot begin maart drukjachten worden georganiseerd, een beetje afhankelijk van de coronacijfers – laat

ons hopen dat ze snel de goede richting uitgaan. Zou het eventueel een mogelijkheid zijn om het tijdstip van begin maart desnoods te verplaatsen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Ceyssens, ik ga dat bekijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ontsluiting van ruimtelijke beleidsinstrumenten van lokale besturen – 749 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een relatief gemakkelijke vraag. Lokale besturen hebben intussen een zekere expertise inzake ruimtelijke planning. Eerlijk gezegd varieert dat van lokaal bestuur tot lokaal bestuur, maar ik denk dat de overgrote meerderheid intussen haar verantwoordelijkheid heeft opgenomen en inspanningen doet om een ruimtelijk beoordelingskader op maat te scheppen binnen de gemeentegrenzen.

De beleidsinstrumenten variëren van structuurplannen, beleidsplannen, ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) tot normen of richtlijnen om belangrijke uitdagingen zoals kernversterking en het beschermen van openruimtegebieden tot specifieke regels over parkeren of meergezinswoningen aan te gaan. Er is een veelheid aan instrumenten.

De vraag is hoe men daar vlot toegang tot krijgt? Uit een recent onderzoek van Netwerk Architecten Vlaanderen (NAV) blijkt dat 44 procent van de deelnemende architecten vindt dat de toegang tot deze stedenbouwkundige info moeilijk ontsloten is. Het is soms een zoektocht om je weg te vinden doorheen de verschillende documenten op de veelheid aan gemeentelijke websites.

Vandaar dat het me zinvol lijkt om een unieke databank van de Vlaamse overheid te overwegen, waar gemeenten de verschillende relevante beleidsdocumenten ter consultatie kunnen opladen. Zo kunnen eigenaars en ontwerpers maar ook agentschappen die advies moeten geven, op een eenvoudige manier toegang hebben en moet men niet gemeente per gemeente een zoektocht organiseren.

Minister, hebt u begrip voor de problematiek zoals Netwerk Architecten Vlaanderen die aanklaagt?

Wat vindt u van het idee van een centrale databank onder leiding van Vlaanderen waar gemeenten hun planningsdocumenten kunnen opladen?

Indien u dat de juiste weg vindt, zou u dat dan ook op een relatief korte termijn willen of kunnen realiseren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, ik ben op de hoogte van de enquête die NAV in oktober gehouden heeft. De focus van de enquête lag op de omgevingsvergunning en de informatieverstrekking en het vooroverleg hierrond. Er waren bijna zeshonderd respondenten.

Een van de elementen die naar voren kwam, blijkt het feit dat architecten niet altijd gemakkelijk hun weg vinden naar specifieke gemeentelijke stedenbouwkundige informatie omtrent een perceel. Dit is echter maar één aspect van de resultaten van de bevraging. Ook blijkt er bijvoorbeeld meer nood aan vooroverleg om de kansen van een concreet dossier beter te kunnen inschatten.

Voorschriften kunnen inderdaad van gemeente tot gemeente, van locatie tot locatie, verschillen. Dat is eigen aan ruimtelijke ordening.

In het algemeen vind ik het belangrijk dat de architecten en de gemeenten elkaar goed begrijpen. Het gros van de vergunningen wordt immers door de gemeenten verleend, dus is het belangrijk dat zij alle informatie over hun plannen, hun verkavelingen, hun structuurplannen en dergelijke ook op een goede manier ontsluiten en daarover ook in gesprek durven te gaan met de architecten.

De lokale besturen hebben er alle baat bij om deze informatie op een duidelijke en gestructureerde manier te ontsluiten. Ik vind het heel moeilijk om dit vanuit Vlaanderen allemaal in regeltjes te moeten gieten en de gemeenten te moeten zeggen hoe zij dat moeten doen.

Ik stel vast dat heel wat gemeenten het goed doen, onder andere uw gemeente Puurs, collega Van den Heuvel. Alle bijzondere plannen van aanleg (BPA's) en ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) staan op digitale wijze op de website. Ik hoop dat ook de andere gemeenten van Vlaanderen dit voorbeeld volgen, want vandaag zijn er nog heel wat gemeenten die hun BPA's niet online hebben staan. Ik heb de oefening gemaakt. Ik denk dat men het goede voorbeeld van uw gemeente moet overnemen.

In principe bestaat er al enkele jaren een dergelijke centrale databank die door Vlaanderen is opgezet, namelijk het platform digitale stedenbouwkundige informatie (DSI). In deze centrale databank voor planningsinstrumenten zitten vandaag alle gewestelijke en provinciale plannen: gewestplan, provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan (PRUP) en gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP). De lokale besturen kunnen hier hun eigen, lokale plannen ook opladen. Ik stel echter vast dat dit vandaag niet compleet is en slechts 50 procent van de gemeentelijke info digitaal opgeladen is. Het gaat dan vooral over de nieuwe RUP's die sinds 2018 zijn goedgekeurd. Het zou nochtans heel nuttig zijn voor zowel de burger als de professionelen, zoals architecten, om via dat unieke platform alle verordenende plannen te kennen. In mei 2020 werd een nieuwe versie van het platform gelanceerd, die de input voor gemeenten veel gemakkelijker maakt.

Ik ben dus voorstander van één unieke, centrale databank. Gemeenten kunnen dan via hun eigen website de link leggen naar DSI. Dat maakt ook het beheer ervan veel eenvoudiger.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

U beklemtoont terecht nog eens hoe belangrijk een vooroverleg is om geen tijd en energie te verliezen bij architecten of ontwikkelaars of eigenaars die aan de slag willen gaan met het lokale bestuur.

Er zijn natuurlijk verschillen tussen de gemeenten; dat is zo als men gelooft in de lokale autonomie, dan zijn de regels niet in elke gemeente dezelfde. Vandaar dat het belangrijk is dat de informatie heel toegankelijk is en dat er geen zoektocht moet worden georganiseerd.

Ik denk dat het goed is om een signaal te geven aan de gemeenten om het op een toegankelijke manier te presenteren, zeker online. Het zijn geen nieuwe regels. Ik vraag niet dat Vlaanderen bevoogdend optreedt naar gemeenten, maar hen wel aanmoedigt om een autonoom beleid toegankelijk te maken. Het zijn geen bevoogdende regels om hen te beïnvloeden.

Het gaat er enkel om dat hun beleidsinstrumentarium, dat op maat kan worden ingevuld, op een toegankelijke manier beschikbaar is, zodat de verschillen van gemeente tot gemeente minder een last zijn voor architecten of andere spelers op de markt.

Ik denk dat het een goed idee is om de lokale besturen – naast de provincies ook de gemeenten – aan te moedigen om hun plannen en beleidsinstrumentarium online te zetten of het er toch mee te linken, zodat er een unieke databank is waar de spelers op de markt de juiste informatie op een snelle manier kunnen terugvinden. Minister, misschien is een kleine aanmoediging of sensibilisering per brief van uwentwege misschien het eerste middel om lokale besturen te overtuigen.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Ik ga het kort houden. Ik wil collega Van den Heuvel danken voor zijn vraag, want het zou een goede stap zijn. Hoe meer informatie we beschikbaar kunnen stellen, niet alleen voor architecten maar voor de burger in het algemeen – een eigenaar, een koper, een geïnteresseerde burger –, hoe beter. Ik ben dan ook blij met het antwoord van de minister dat ze voorstander is van dat centrale loket. Aanmoediging van gemeenten om zoveel mogelijk die bestanden online te zetten, is uiteraard altijd welkom. Naast DSI is ook het Geopunt Vlaanderen een heel interessante databank met heel veel geografische informatie. Misschien is het nuttig om te onderzoeken of het ene aan het andere kan worden gelinkt. Tot daar een suggestie om te bekijken of dat gemakkelijk onderling kan worden uitgewisseld.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u voor de suggesties. Collega Van den Heuvel, ik zal zeker de lokale besturen een vriendelijke sensibiliseringsbrief sturen. Ik zal misschien ook met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) contact opnemen om te kijken of zij daar een rol in kunnen spelen. Ik ben het volledig eens met jullie, zeker met collega Van den Heuvel.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Na zulke lieve woorden van de minister durf ik niets meer te zeggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het afval op onze stranden – 478 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, ik heb twee vragen na elkaar. Ik beschouw de eerste vraag een beetje als opwarmer voor de tweede vraag. De aanwezigheid van marien zwerfvuil is een mondiaal probleem dat blijft

toenemen in alle zeeën en oceanen. Op de zeebodem van het Belgische deel van de Noordzee kunnen tot 20.000 items zwerfvuil per vierkante kilometer worden aangetroffen, waarvan 90 tot 96 percent uit plastic afval bestaat. Als kustburgemeester weet ik perfect waarover ik spreek, want ik word daar dagelijks, vooral in de drukke zomerperiode, mee geconfronteerd. Ook op het strand bestaat een groot deel van het afval uit plastic. Het microscopisch plastic afval is eveneens abundant aanwezig in het Belgische deel van de Noordzee. Plastic afval kan onder andere door verstikking of verstriking leiden tot de dood van talrijke zeedieren, zoals walvissen en zeehonden, maar ook kleinere zeedieren waar we niet altijd bij stil staan. Als men bij laagwater of zelfs bij hoogwater langs de waterlijn wandelt, dan merkt men dat wel.

Daarom hebben wij met andere partijen al een aantal initiatieven genomen om het probleem van zwerfafval in de Noordzee en op het strand aan te pakken. Andere organisaties, zoals Proper Strand Lopers, proberen ook iets aan dit probleem te doen. Ze waren de laatste dagen in de media met de cijfers van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) die zijn vrijgekomen. Deze specifieke organisatie brengt mensen samen om te proberen de stranden aan onze kust afvalvrij te houden. Zij houden ook bij hoeveel afval er op het strand aangetroffen wordt. In september werd aan de Belgische kust tijdens 469 opruimacties 12.283 liter afval geruimd. In augustus vonden ze maar liefst 21.095 liter afval op onze Vlaamse stranden.

Minister, deze aanzienlijke hoeveelheden brengen ons ertoe u enkele concrete vragen te stellen. U liet vorige zomer weten dat er nulmetingen worden uitgevoerd met als doel te monitoren of er een impact is van de verschillende acties om marien zwerfvuil te verminderen. Zijn deze metingen ondertussen al uitgevoerd of gedeeltelijk uitgevoerd? Kunt u de resultaten van deze metingen met ons delen? Indien dat vandaag niet kan, wanneer kunnen we die dan wel krijgen?

Voor de zomer gaf u aan dat er nog 2 van de 36 maatregelen in voorbereiding waren. Over welke twee maatregelen ging het en worden die ondertussen uitgevoerd?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Vandenberghe, dank u voor de vraag en voor uw inzet voor de problematiek. Collega's, ik ben eens tot bij de heer Vandenberghe geweest en hij is daar heel fel mee bezig. Mijn dank daarvoor.

De nulmeting rond de instroom van macro- en microplastics via onze rivieren en havens in de Noordzee is momenteel volop bezig. De staalnames, inclusief dataverwerking en modellering, zijn gespreid over 2020 en 2021. De uitvoering is in handen van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) in samenwerking met de universiteiten van Gent, Antwerpen en Leuven. De definitieve resultaten verwachten wij eind 2021. De eerste tussentijdse resultaten zullen er zijn in het voorjaar van 2021.

De actie rond het voorkomen van verlies van visnetten is intussen deels opgestart. Er wordt in het kader van de omzetting van de SUP-richtlijn (single-use plastic), gewerkt aan een aanvaardingsplicht voor visnetten. Wetgevende artikels daarover worden bij een volgende aanpassing van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA) meegenomen. Met de omzetting van de Europese richtlijn rond havenontvangstvoorzieningen maken we het ook gemakkelijker voor de schepen om hun afval correct af te geven in de haven. Schepen moeten bij het aanlopen van een haven dan een indirecte afvalbijdrage betalen, ongeacht of er afval wordt afgegeven.

Dit betekent dat er aan het schip bijkomend geen directe kosten in rekening moeten worden gebracht, om zo te zorgen voor een recht van afgifte zonder

aanvullende kosten op basis van het afgegeven afvalvolume. Dit moet ervoor zorgen dat afval niet langer over boord wordt gegooid.

Rond het in kaart brengen van de impact van off-shoreactiviteiten loopt er een Europees project. Het VLIZ is daar partner in. Het gaat over het inzetten van biocomposieten voor maritieme toepassingen in onder andere off-shorewindmolenparken. Het is dus wachten op de resultaten van dit project om eventueel maatregelen inzake off-shore voor te stellen.

Het project ingediend bij Europa door onder andere de Intercommunale Maatschappij voor Openbare Gezondheid in het Gewest Kortrijk (IMOG) en het kenniscentrum van de textielsector Centexbel, met ondersteuning van de OVAM, rond de impact van het vrijkomen van microvezels bij het wassen van textiel is helaas niet aanvaard. Nieuwe mogelijkheden voor het onderzoek worden op dit moment onderzocht.

Rond het vergroten van het bewustzijn inzake marien zwerfvuil bij vissers was er deze maand een speciale opleidingsmodule gepland in de visserijschool Maritiem Instituut Mercator. Vanwege de nieuwe coronagolf hebben ze die helaas moeten uitstellen naar volgend jaar.

De voorzitter: De heer Vandenberghhe heeft het woord.

Steve Vandenberghhe (sp.a): Minister, dank u wel voor uw uitleg. U zei vorig jaar dat u niet wilde wachten tot 2023 en ondertussen niets doen. Dat vond ik heel positief. U zei ook dat u heel regelmatig de sector bij u zou roepen om te kijken hoever men staat.

Ik heb een tabel bij me van de cijfers. Ik ga natuurlijk niet al die cijfers voorlezen, maar als je ze bekijkt, zie je dat van 2013 tot 2019 – een periode waarin u niet verantwoordelijk was, voor alle duidelijkheid –, de hoeveelheid zwerfvuil opgeruimd door gemeenten en andere overheden, niet door de Propere Strand Lopers, van 17.500 ton naar 22.641 ton ging. Dat is een stijging sinds 2013 van bijna 30 procent. Als men dan vergelijkt met 2015 is er nog eens een verhoging van 9,8 procent. Als men dan kijkt naar wat dat aan de lokale en de hogere overheden kost, dan gaat het in de periode van 2013 tot 2019 van 61,5 miljoen euro naar 161,4 miljoen euro. In plaats van vooruit te gaan, gaan we achteruit. Ik kom daar in mijn volgende vraag nog op terug, want men kan die twee vragen eigenlijk niet van elkaar loskoppelen.

Minister, mijn voorstel is om in het voorjaar van 2021 op parlementair niveau een debat te voeren met alle parlementsleden om de cijfers nog eens echt te analyseren, om echt andere en meer drastische maatregelen te nemen. Het is natuurlijk niet alleen uw verantwoordelijkheid, men moet rekening houden met de diverse overheden. Ik ben ervan overtuigd dat u er zeker mee aan de slag wilt gaan. Ik ben daar veel meer van overtuigd dan tijdens de vorige legislatuur, dat heb ik al een paar keer gezegd. Maar laat ons dat dan samen doen. Wij zijn met onze sp.a-fractie vragende partij om daar op een positieve manier toe bij te dragen, vooral omdat ik met collega Schauvliege van Groen klaarsta met een voorstel van resolutie rond statiegeld om te kijken hoe we dat verder kunnen aanpakken. Minister, mijn concrete vraag is: bent u bereid om de strijd niet alleen te voeren maar om dat debat te voeren op parlementair niveau zodat we eventueel kunnen gaan naar drastischere maatregelen, die u dan ook kunt voorstellen aan de Vlaamse Regering?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, dit thema gaat mij zeer na aan het hart, zoals u weet. Ik ben nog niet zo lang parlements lid, maar ik volg parlementen

al tien of vijftien jaar. Het debat over het zwerfvuil, over het illegaal dumpen van afval komt steeds opnieuw terug. Het klinkt mij als muziek in de oren, mijnheer Vandenberghe, dat ik u twee keer hoor pleiten voor drastischere maatregelen. Ik ben uiteraard ook fan van de vraag naar het meten. Meten is weten, zoals wij allen weten. Ik kan alleen maar mijn pleidooi herhalen dat ik hier al een paar keer heb gehouden, namelijk dat draconische handhaving en draconische boetes de enige manier is om op den duur niet meer te hoeven meten, omdat er simpelweg geen zwerfvuil meer zal te vinden zijn op onze stranden.

Ik heb al eens verwezen naar Singapore, dat misschien een land is dat op vele terreinen geen voorbeeld is voor ons, laat dat duidelijk zijn. Maar het is wel een voorbeeld op het gebied van handhaving en beboeten van mensen die zo marginaal zijn dat ze zwerfvuil achterlaten, nota bene op onze prachtige stranden; die kunnen in mijn ogen niet hard genoeg worden beboet. En als ze dat niet kunnen betalen – ik heb het dan over boetes van duizenden euro's, en telkens een verdubbeling mochten zij opnieuw worden betrapt – dan moeten zij ervoor gaan werken, bijvoorbeeld zwerfvuil opruimen, tot ze die boetes wel hebben betaald.

Ik hoor het ook uit het veld van mensen die voor de stad werken en zwerfvuil moeten opruimen. Mijnheer Vandenberghe, u hebt ernaar verwezen, dat kost onze steden handenvol geld. Die mensen zeggen ook dat zij geen mentaliteitswijziging zien bij de mensen zolang ze niet diep in hun portefeuille worden geraakt. Steun mij daar toch eens in, zou ik durven te vragen, in die draconische boetes van minstens duizenden euro's. Ik denk dat het in Singapore 4000 euro is bij de eerste betrapping en een verdubbeling bij de tweede betrapping. Dan zult u zien dat, indien dat goed wordt gehandhaafd – want dat is natuurlijk een *conditio sine qua non* – het zwerfvuil uiteindelijk zal verdwijnen als sneeuw voor de zon.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u voor de verschillende tussenkomsten. Collega Vandenberghe, de discussie in de commissie over de cijfers is een tijd geleden al voorgesteld. Ik heb er geen probleem mee om daarop verder te werken. Belangrijk is te weten dat we in het voorjaar hieromtrent ook een rondetafel organiseren met lokale besturen en producenten. U hebt volledig gelijk als u verwijst naar de zwerfvuilkosten die de lokale besturen ook moeten dragen. Wat dat betreft zijn we bezig met een oplossing om die kosten, die vandaag worden begroot op ongeveer 150 miljoen euro, Vlaams en lokaal, volledig door te rekenen aan de producenten, want zij hebben daar ook een verantwoordelijkheid in.

Voor het overige denk ik dat we bij de volgende vraag op verschillende aspecten zullen terugkomen.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Ik zal dan maar een bruggetje maken naar mijn volgende vraag. Een draconische maatregel, ja, maar gewoon alleen de mensen beboeten... Je moet ook de mensen op een positieve en constructieve manier in het verhaal meekrijgen. Er kunnen structurele maatregelen worden genomen door statiegeld in te voeren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het initiatief 'Statiegeld? Yes, We Can!'
– 788 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): 'Statiegeld? Yes We Can!' Met deze slogan zijn we afgelopen week samen met 140 gemeenten, bedrijven en organisaties in België en Nederland een nieuwe campagne gestart voor de invoering van statiegeld op plastic flessen en blikjes. Dat bedoel ik met mensen meekrijgen in het verhaal en hen niet alleen maar beboeten en met de vinger wijzen.

Steeds meer burgers sluiten zich aan bij onze alliantie en de roep om eindelijk werk te maken van een regelgeving rond statiegeld. Vlaamse bedrijven en organisaties als Ecopower, Algemeen Boerensyndicaat, Bond Beter Leefmilieu, Gents Milieu-front, Proper Strand Lopers, Conscious Crew, het waterschap Oostkustpolder en Nature & Progrès pleiten resoluut voor de invoering van statiegeld. Maar ook dertien Vlaamse gemeenten hebben al ingetekend – ik zal ze niet allemaal opsommen. Uiteraard is ook mijn eigen gemeente, Bredene, erbij. Het zou er nog maar aan mankeren, want ik pleit er al vele jaren voor.

Zoals u weet, is mijn fractie al veel langer pleitbezorger van het invoeren van statiegeld in Vlaanderen. Ikzelf word, als burgemeester van Bredene, dagelijks geconfronteerd met de enorme hoeveelheden zwerfvuil en de hoge opruimkosten die hiermee gepaard gaan. De cijfers in de vorige vraag spraken toch boekdelen? Daarnaast is er ook de onaanvaardbare vervuiling van straten, bermen en rivieren in heel Vlaanderen door plastic drankflessen en drankblikjes.

Uit recent cijfermateriaal van de vrijwilligers van Zwerfvuil.net blijkt dat ongeveer 80 procent van het zwerfvuil na een dagje opruimen bestond uit blikjes. Ongeveer de helft daarvan waren blikjes bier van het merk Jupiler. Het is slechts een illustratie van het potentieel aan zwerfvuil dat simpelweg vermeden kan worden wanneer in heel Vlaanderen statiegeld zou worden ingevoerd.

Dat statiegeld een bijzonder krachtig instrument is in de strijd tegen zwerfvuil bewijzen overigens ook de 39 landen en regio's overal ter wereld die het al geruime tijd of korte tijd geleden hebben ingevoerd. De recyclingcijfers voor plastic flessen en blikjes in die landen bedragen meer dan 90 procent. Geen enkele andere maatregel bereikt een score van meer dan 90 procent. Het is duidelijk dat statiegeld een structurele oplossing kan zijn om het zwerfvuil te verminderen.

In het regeerakkoord van de Federale Regering staat dat er mag en moet worden werk gemaakt van een statiegeldsysteem, en ook de Brusselse en Waalse regeringen geven aan van plan te zijn om statiegeld in te voeren. Dit moet voor u toch vooral een signaal en een ruggensteun zijn om werk te maken van het statiegeldsysteem – voor zover dit signaal nog nodig is.

Minister, naar aanleiding van mijn vorige vraag om uitleg gaf u aan dat u zou overleggen met uw federale collega's over statiegeld en dat u ook met alle actoren wilt overleggen. Hebt u intussen al samengezeten met de ministers van de andere overheden? Hebt u al stappen vooruitgezet, niet alleen met het oog op conclusies maar ook in de richting van een stappenplan, om maatregelen te nemen?

U hebt ook al meermaals gezegd dat u niet meer zou wachten tot eind 2023 om het verpakkingsplan te evalueren. Vandaar mijn uitdrukkelijke vraag of u de hand wilt reiken naar mij, naar ons, naar iedereen die hier achter staat. Nu kunt u het

voortouw nemen als Vlaams minister. U moet niet meer wachten en u moet niet veel meer overleggen. U kunt nu zeggen dat statiegeld de enige oplossing is om de cijfers terug te dringen. U kunt meegaan in dit verhaal en uw nek ervoor uitsteken. Bent u daartoe bereid?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Over statiegeld heeft nog geen overleg plaatsgevonden met de federale collega's. We wilden de resultaten afwachten van de door de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) recent uitgevoerde tussen-tijdse evaluatie van het verpakkings- en zwerfvuilplan. Daaruit blijkt dat de hoeveelheid zwerfvuil in Vlaanderen in 2019 is gestegen ten opzichte van 2015 en 2017. Eerder is overeengekomen dat we 2015 beschouwen als nulmeting. De zwerfvuilhoeveelheid lag in 2019 ongeveer 10 procent hoger dan in 2015, terwijl we in 2022 een daling nastreven van 20 procent ten opzichte van 2015. Deze hoeveelheid wordt om de twee jaar gemeten. De volgende meting zal plaatsvinden in 2021. De resultaten daarvan zullen bekend zijn eind 2022.

De netheidsindex wordt elk jaar gemeten. Daaruit leiden we over de periode 2014-2019 geen significante verbetering af.

Positief is dat we de doelstellingen voor de afbouw van het gebruik van lichte plastic draagtassen halen. We stellen ook vast dat er meer afval in de publieke vuilnisbakken terechtkomt dan op de grond. Daar staat tegenover dat er ook meer zwerfvuil op de grond is terechtgekomen. De verklaring voor deze toename is volgens OVAM vooral te zoeken in het feit dat de out-of-home consumptie verder blijft stijgen. De Vlaming is een goede sorteerder – dat moeten we ook benadrukken –, tot hij zijn huis verlaat.

De monitoring van maatregelen in de coachingtrajecten van Mooimakers toont ook aan dat we op heel wat hotspots positieve resultaten halen. Maar de algemene achteruitgang met 14 procent is heel slecht.

De resultaten zijn dus onvoldoende. De afgesproken acties worden wel uitgevoerd, maar het lopende beleid volstaat niet. Het zal voor de producenten een grote opgave zijn om de zwerfvuildoelstellingen van 2022 nog te halen. Ik ga ondertussen niet niets doen. Dat zou heel raar zijn. Ik zal begin 2021 een rondetafel organiseren met lokale besturen en producenten om hen te engageren tot aankomende maatregelen tegen zwerfvuil. De werking van Mooimakers heeft een mooie verdienste, maar ik denk dat we dat meer moeten oriënteren op handhaving, terwijl het nu eerder op preventie is.

Iedereen weet intussen wel wat hij moet doen met zijn blikjes, kauwgum en sigarettenpeuken – nog zaken die het straatbeeld enorm veel pijn doen. Er is in het verleden heel veel ingezet op preventie, zeker met Mooimakers. Dat waren altijd heel mooie campagnes en alles wat u wilt. Ik heb met hen begin 2021 een gesprek om te bekijken hoe we ons kunnen oriënteren op handhaving. Zo voorzie ik in het operationeel plan voor 2021 dat we de Mooimakers-subsidies afhankelijk zullen maken van de door de gemeenten geleverde handhavingsinspanningen. Het is heel belangrijk dat er ook lokaal wordt gehandhaafd. Dat is ook een vaststelling. De lokale besturen zeggen dat het moeilijk is om iemand op heterdaad te betrappen. Ik vind het heel belangrijk dat de gemeenten dat nu effectief gaan doen. Men moet handhaven en beboeten. Ik heb aan de federale collega's gevraagd om die GAS-boetes van 350 euro naar 500 euro op te trekken. We moeten beter en sneller kunnen optreden tegen overtreders. Handhaven op zwerfvuil is niet evident, we moeten dus de handhaving op zich makkelijker maken.

We onderzoeken hoe we het de gewestelijke handhavers gemakkelijker kunnen maken om zwerfvuil en sluikstort mee te nemen in hun takenpakket. We moeten

ook werk maken van een nog betere samenwerking met de parketten, zodat we vermijden dat pv's worden geseponseerd.

Het is in eerste instantie een lokale aangelegenheid, maar ik ben wel aan het bekijken hoe we de gewestelijke handhavers erbij kunnen betrekken. Ook de producenten zullen hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. De milieukost zal integraal worden doorgerekend naar hen.

Met de federale collega's en de andere gewesten zal ik het gesprek aangaan. Ik verwijs ook naar het regeerakkoord: "De Vlaamse regering zal alle afspraken gemaakt in het Verpakkingsplan 2.0 uitvoeren, waaronder de evaluatie eind 2023 en de daaraan gekoppelde consequenties, namelijk dat indien de doelstellingen nog steeds niet significant gehaald worden, de sector gevraagd zal worden om statiegeld te organiseren of een veralgemeend beloningssysteem in te voeren."

Het regeerakkoord houdt een stok achter de deur en spreekt enerzijds over statiegeld en anderzijds over een beloningssysteem. Ik zal mij houden aan het regeerakkoord, maar ik ga sowieso een tussentijdse evaluatie maken eind 2022 en de nodige voorbereidingen treffen, zodat we in 2023 niet opeens worden geconfronteerd met iets wat we al wisten op basis van de cijfers die we nu kennen.

Tot slot wil ik er toch nog op wijzen dat we vandaag een performant inzamel-systeem hebben: de blauwe zakken. Onze inzamelpercentages liggen al hoog. Statiegeld kan een oplossing bieden voor blikjes enzovoort, maar de problematiek van de peuken, de kauwgom enzovoort is daarmee niet opgelost. Ik wil komen tot een systeem waarmee je ook de peuken en de kauwgom, de koekjesverpakkingen en dergelijke kunt aanpakken. Het beste systeem is een systeem dat alles omvat.

In eerste instantie wil ik volgend jaar die hogere GAS-boetes effectief handhaven. Dat wordt nu onvoldoende gedaan. Ik vind dat heel frustrerend. Het zou gemakkelijk zijn om dat over te slaan. Maar neen, ik wil dat in 2021-2022 vragen aan de lokale besturen en de subsidies daaraan koppelen. De lokale besturen die niet handhaven, krijgen geen subsidies. Ondertussen wil ik het overleg opstarten met de lokale besturen en producenten, die milieukosten doorrekenen, en tegelijkertijd voorbereidingen treffen. Met de cijfers die we vandaag kennen, collega Vandenberghe: een achteruitgang met 15 procent. En dan zit het coronazwerfvuil daar nog niet in! Dat zullen we pas volgend jaar weten. Ik houd mijn hart vast. Als we zien wat er vandaag aan zwerfvuil op de grond ligt...

Ik ga met de federale collega's en met de andere gewesten in gesprek. Er komt een tussenevaluatie in 2022. Ondertussen treffen we de nodige voorbereidingen.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide toelichting. Het doet me enorm veel plezier dat u uw best doet en veel inspanningen doet. Ik vind het heel nobel, maar ik heb een beetje de indruk dat het doekjes voor het bloeden zijn. Er is een uitdrukking die zegt 'Zachte heelmeeesters maken stinkende wonden' en daar ben ik een beetje bang voor.

U zegt dat u zich houdt aan het regeerakkoord. Ik begrijp dat, maar een gemeente heeft ook een meerjarenplan dat we goedkeuren in het begin van de legislatuur. Als men merkt dat bepaalde zaken of strategische doelstellingen niet worden gehaald, dan stuurt men dat meerjarenplan bij. Beleidsvoerend vermogen is dat men dan aanpast. Ik vind het dus geen juist argument om te zeggen dat men zich houdt aan het regeerakkoord.

Met de cijfers van vandaag weet u perfect dat u de doelstellingen in 2023 niet zult halen. U weet dat. Men moet geen grote wiskundige zijn om te zien dat men het

niet zal halen in 2023. Waarom dan nog wachten tot 2023 om dan statiegeld in te voeren wetende dat men het dan toch zal moeten doen? Met al die dingen die u nu naar voren schuift, zult u het niet halen. Nogmaals, de andere landen bewijzen dat het invoeren van statiegeld de recyclage van blikjes en flesjes verhoogt tot 90 procent. In heel uw voorstel en uw nota is er geen enkele oplossing die daaraan tegemoet komt. U weet dat het invoeren van statiegeld in 2023 er toch zal moeten komen. Waarom wacht u dus nog tot 2023 en zegt u dat u het regeerakkoord zult uitvoeren? Neen, het regeerakkoord moet worden bijgestuurd op basis van de cijfers die u vandaag van OVAM hebt gekregen. Dat is adequaat beleid voeren en proactief beleid voeren en aanpassen aan de orde van de dag zoals het vandaag is.

Ik zal de voordelen van statiegeld nog eens opnoemen, ze zijn gewoon heel duidelijk: minder zwerfvuil, betere recyclagecijfers tot 90 procent, een mooie en propere natuur en vooral minder verspilling van belastinggeld voor het opruimen van het zwerfafval. Dat zijn de voordelen. Ik weet niet welke andere acties nog meer voordelen geven.

Waar ik me wel aan stoor, is dat u zegt dat de lokale overheden nog meer moeten inzetten op het handhaven. Wij doen dat al heel hard, maar ik kan niet bij iedereen die iets weggooit, een politieagent zetten of een GAS-ambtenaar zetten. Mensen kijken al goed om zich heen wanneer ze iets weggooien. De lokale besturen doen dus al heel wat inspanningen, doen al heel veel en smeken u om ondersteund te worden met duidelijke structurele maatregelen. Daarbij is de invoering van statiegeld echt wel de belangrijkste.

Minister, waarom wacht u tot 2023 om statiegeld in te voeren, wetende dat de resultaten in 2023 toch nog altijd slecht zullen zijn?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mijnheer Vandenberghe, ik moet zeggen dat ik uw tussenkomst nogal hypocriet vind. Ik verwijs naar het verhogen van handhaving en draconische boetes; minister Demir verwijst er ook naar. Zij is in gesprek gegaan met de federale collega's om de GAS-boetes te verhogen van 350 naar 500 euro, wat volgens mij veel te weinig is, maar het is een stap in de goede richting. U noemt dat doekjes voor het bloeden en u gebruikt zelf de zegswijze 'Zachte heemeesters maken stinkende wonden'. U bent die stinkende wonden aan het maken, want u moet inderdaad, als burgemeester, de handhaving draconisch maken voor zwerfvuil. Het is blijkbaar wel mogelijk als het gaat over coronamaatregelen; dan worden er duizenden en tienduizenden boetes in bepaalde gemeenten uitgeschreven. Wel, doe zulke handhaving ook op het achterlaten van zwerfvuil. Neem het van mij aan.

U geeft het voorbeeld van Jupilerblikjes. Minister Demir heeft ook hier gelijk dat men het meeste zwerfvuil niet oplost met statiegeld; het gaat over sigarettenpeuken, over afval van koekjes en chips, glazen flessen van champagne en wijn op het strand. Minister Demir heeft er ook op gewezen dat de netheidsindex niet verbetert. Kijk eens naar het buitenland, naar Singapore: daar heeft men draconische boetes ingevoerd, daar doet men aan draconische handhaving, daar is het kraaknet, mijnheer Vandenberghe. Daar moet men niet meer meten hoeveel zwerfvuil er ligt, want er ligt simpelweg geen zwerfvuil. Dat is de realiteit.

Als u dat als burgemeester niet onder ogen ziet, dan zult u hier over tien jaar opnieuw zitten – als u dan tenminste nog verkozen bent – en zeggen dat het zwerfvuil blijft toenemen. Dat zal inderdaad blijven gebeuren als er zachte heemeesters aan het werk blijven, zoals u, die hun stinkende wonden maken.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik wil me kort aansluiten bij deze vraag.

Wat ons allen zorgen baart, is het feit dat het zwerfvuil opnieuw toeneemt. De cijfers evolueren negatief: plus 10 procent en dat is niet niks. De doelstelling is min 20 procent. Er is dus eigenlijk een kloof van 30 procent, wat een gigantische uitdaging is. We moeten ons dus de terechte vraag stellen of dit haalbaar is.

Hebt u al overleg gehad met de producentenorganisaties om na te gaan op welke manier zij die kloof willen dichten en de trend willen keren? Wat gaan zij in deze omstandigheden extra ondernemen en/of kan Vlaanderen hen ondersteunen om de doelstelling toch te realiseren? Welke afspraken zijn er dan gemaakt?

U legt veel nadruk op handhaving. Handhaving is zeer terecht een onderdeel, maar ik ben ervan overtuigd dat het niet het enige is. Ik ben geïnteresseerd of er een correlatie is tussen die gemeenten die vandaag nog geen handhavingsbeleid hebben en de netheidsbarometer en/of het aandeel zwerfvuil. Ziet u in de praktijk een correlatie? Het kan misschien ondersteunend en sensibiliserend zijn voor gemeenten om hen aan te zetten tot een effectief handhavingsbeleid.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, vorige week heb ik u bevraagd over coronagerelateerd zwerfvuil. Nu wordt de ruimere problematiek aangehaald. De cijfers zijn zeker niet gunstig geëvolueerd. Jammer, want er zijn wel heel wat inspanningen geleverd. De Mooimakers zijn gekend; hele mooie campagnes maar het is duidelijk dat er nog een tandje zal moeten worden bij gestoken om de doelstellingen te behalen. U hebt er ook heel duidelijk op gewezen.

Het is belangrijk dat er een nauw contact is met de producenten, er ook regelmatig wordt geëvalueerd en ze er ook op worden gewezen dat op deze manier de doelstellingen niet worden gehaald.

Er moet dus een heel duidelijk signaal worden gegeven dat het menens is. Het regeerakkoord is heel duidelijk. Ik kijk uit naar het resultaat van het overleg dat u binnenkort zult hebben met de producenten.

Ik kijk vooral ook uit naar de fractietelling. Collega Vandenberghe haalt cijfers aan, volume cijfers. Er is natuurlijk een heel groot verschil tussen het aantal stuks zwerfvuil en de intentie om bijvoorbeeld een sigarettenpeuk op de grond te gooien. Het negatieve gedrag is er wel. Het gedragssturend karakter is heel belangrijk en daarvoor zijn de fractietellingen heel belangrijk. Ik heb begrepen dat die tellingen wat achterstand hebben en dat ze pas eind 2021 bekend zullen zijn. De resultaten zijn heel belangrijk om bij te sturen.

Als u mijn tussenkomsten van de voorbije jaren gaat lezen, weet u dat ik altijd fel heb gehamerd op de kauwgomindustrie, op de tabaksindustrie die ook over de brug moeten komen. Ik weet dat er al heel wat gesprekken mee zijn gevoerd, maar er is nog werk aan de winkel. Daarvoor zijn opnieuw die fractietellingen van heel groot belang. Ik kijk dus uit naar de resultaten.

Ik wil het ook even hebben over de handhaving. U weet dat wij in mijn gemeente extra inzetten op handhaving en dat wij ook het reglement van de intercommunale, toegespitst op sluikstorten, hebben aangepast naar sluikstorten en zwerfvuil. Ik denk dat daar meer aandacht aan moet worden gegeven omdat het niet overal gebeurt. Men vindt dat zwerfvuil vaak moeilijk te beboeten is, maar niets is minder waar. Bij sluikstorten vindt men soms een nummerplaat of iets anders. Het feit dat er camera's zijn, het feit dat mensen weten dat er een verhoogde pakkans is, werkt.

Ik ben blij dat u op mijn suggestie bent ingegaan. De intercommunales moeten er extra op worden gewezen dat u de druk wenst te verhogen zodat gemeente-besturen meer aandacht vestigen op handhaving van zwerfvuil en niet alleen van

sluikstorten. Boetes zijn van heel groot belang en natuurlijk ook de communicatie hierover. Het moet goed worden aangeduid zodat mensen het weten. Vlaanderen kan hierbij een hulp zijn om dit te versterken.

Ik kijk dus uit naar de verdere tellingen, de evaluaties en een goed beleid om eindelijk gedragssturend te kunnen werken en de zwerfvuilproblematiek gericht te kunnen aanpakken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Voorzitter, collega's, de netheidsbarometer verbetert wel lokaal bij gemeenten die in een coachingstraject zitten, waar ook handhaving inzit. We zien dus lokale effecten van een sterke zwerfvuilaanpak, maar dit vertaalt zich nog niet over de hele gemeente.

Projecten met camera's zijn veelbelovend. Collega De Vroe verwees er ook naar. Vlaanderen ondersteunt dit ook.

Mijnheer Vandenberghe, we zullen van mening blijven verschillen, maar ik blijf erbij dat handhaving van belang is. In de 'Week van de handhaving' werden slechts 148 gemeenten gedekt. Dat wil zeggen dat er nog heel wat gemeenten zijn – ongeveer de helft – die een tandje kunnen bij steken. Als ik mij niet vergis, heeft volgens onze gegevens Bredene niet meegedaan met de 'Week van de handhaving'. Het is alleszins niet gerapporteerd. Misschien moet u dit eens nakijken en doorgeven als het nog eens gebeurt. U verwijst naar statiegeld en u denkt dat dat alles zal oplossen. Neen, de milieu-impact van sigarettenpeuken, kauwgom enzovoort is even groot. Het is voor u symbolisch van groot belang, maar als ik vaststel dat in de Week van de handhaving slechts 148 gemeenten gedekt zijn, sta me dan toe om te zeggen dat we er nog niet zijn. Ik heb niet gezegd dat ik nu achterover ga leunen en niets ga doen. Neen, ik ga de komende weken en maanden op verschillende fronten werken en handhaving is daar een element van.

Ik ga ook onderzoeken hoe we de gewestelijke handhavers kunnen inschakelen. Zoals u weet, kunnen zij enkel handhaven door middel van een pv op basis van het Milieuhandhavingsdecreet. Dat is een vrij omslachtige procedure, maar ik ben aan het onderzoeken hoe we de gewestelijke handhavers ook kunnen inzetten voor de meer simpele administratieve handhaving. Ik geloof er echt in dat, als je in een gemeente er heel strikt op inzet, het ook een effect heeft, ook gedragssturend is. Net zoals de camera's die Vlaanderen ondersteunt; we gaan daarmee verder. Ik kijk hoe we de gewestelijke handhavers kunnen inzetten.

We moeten de GAS-boetes verhogen en effectief GAS-boetes doen betalen, eventueel kiezen voor een alternatief, zoals mensen die zich schuldig hebben gemaakt aan het weggooien van zwerfvuil, zelf het zwerfvuil laten opruimen. In januari gaan we samenzitten met de producenten die hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Zij zijn wel op de hoogte van de cijfers maar ik wil wel eens van hen horen hoe zij daarnaar kijken en wat zij denken nog bijkomend te moeten doen.

De fractietelling wordt inderdaad pas in 2021 verder uitgevoerd. Voor het overige heb ik nog eens een overleg met de tabakssector om zijn bijdrage te vergroten. Ik heb ook een overleg met de kauwgomsector. Dat is niet de eerste keer en het zal ook wel niet de laatste keer zijn. Dat zijn allemaal zaken die we in tussentijd zullen blijven doen.

Ik wil er wel op wijzen dat in dit land er nog nergens statiegeld is, collega Vandenberghe, ook niet in Wallonië of in Brussel. Elk gewest bekijkt hoe het dat doet. Ik heb niet gezegd dat ik niets ga doen. U hoort het misschien niet graag, maar ik blijf erbij dat wanneer slechts 148 gemeenten gedekt werden door de Week van de handhaving, en u komt zeggen dat u statiegeld wilt invoeren, ik dan zeg

dat we ook gedragssturend moeten gaan werken. Als het volgend jaar ook zo is, dan wil dat zeggen dat 148 gemeenten in aanmerking zullen komen voor die subsidies, die ik zeer gericht wil inzetten. Ik wil lokale besturen belonen wanneer ze mensen die afval op de grond gooien, effectief bestraffen. Dat is gedrag dat we niet moeten aanvaarden en oké vinden. First things first. Dat wil zeggen dat ik iedereen, zowel lokale besturen als producenten, op zijn verantwoordelijkheid zal wijzen. Ondertussen is er een tussenevaluatie in 2022. Ik zal mijn voorbereiding wel treffen, daar moet u zich geen zorgen over maken. U moet niet denken dat ik aan het niksen ben, integendeel, het zou zeer fijn zijn wanneer iedereen zijn steentje bijdraagt om te komen tot een oplossing. Vlaanderen staat klaar. Wij voorzien heel wat, maar de gedragssturende tik is van cruciaal belang.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Voorzitter, laat me toch toe om een aantal dingen uit mijn tussenkomst die uit de context werden getrokken, duidelijk te stellen. Mijnheer Van Rooy, ofwel kent u het dossier onvoldoende, ofwel hebt u niet goed geluisterd naar mijn uiteenzetting. Ik vond de tussenkomsten van de collega's De Vroe en Rombouts veel genuanceerder en wel op dossierkennis gestoeld. Het is natuurlijk een en-en-verhaal, dat weet ik ook wel. Ik ben al van 2010 kust-burgemeester en ik zit al van 1995 in een kustgemeente in de meerderheid. Ik weet ook wel dat het een en-en-verhaal is. Wij hebben ook extra GAS-ambtenaren, wij geven ook opdracht aan de politie om boetes uit te schrijven, uiteraard. Dat wij niet hebben meegedaan aan de Week van de handhaving, dat kan wel zijn, maar dat wil niet zeggen dat wij daar geen inspanningen rond doen. Het is een en-en-verhaal en het ene sluit het andere niet uit.

We mogen niet zeggen dat we het statiegeld niet invoeren omdat er door de lokale besturen meer moet worden gehandhaafd. Ik wil alleen het volgende duidelijk stellen. Dat heb je bij hondenpoep ook. Je kunt niet bij iedere hond een GAS-ambtenaar zetten. Je kunt natuurlijk camera's zetten, maar je kunt ook maar handhaven volgens de mogelijkheden van het bestuur. Dat wordt gedaan, ook buiten die 139 die misschien niet hebben meegedaan aan de Week van de handhaving. Ik ben geen hypocriet die zegt dat we het allemaal maar laten lopen. Neen, ik zeg gewoon dat het terugdringen van het zwerfvuil een en-en-verhaal is. Jawel, handhaving, dat heb ik altijd verdedigd en dat doen wij ook in onze gemeente. U kunt dat natrekken. Wij doen proactieve acties, wij doen sensibilisering, wij doen handhaving, wij koppelen sensibiliserende acties aan handhaving. Daarnaast blijf ik erbij dat statiegeld een belangrijke en structurele aanvulling is om de hoeveelheid zwerfvuil exponentieel naar beneden te krijgen.

Het ene sluit het andere niet uit. Ik vind het politiek en intellectueel niet correct, collega Van Rooy, dat u zomaar alles op een hoop gooit, wat de collega's Rombouts en De Vroe niet hebben gedaan. Zij en de minister hebben dat veel genuanceerder aangebracht.

Minister, ik wil me ook eens naar u richten. Ik heb niet gezegd dat u niets hebt gedaan of dat u niets zult doen. Neen, ik heb u verdedigd. Ik vind dat men, in tegenstelling tot de vorige legislatuur en de vorige minister, wel initiatieven neemt, er wel mee vooruit wil gaan en wel proactief wil werken. Maar u mag mij niet kwalijk nemen dat, naast alle andere problematieken, ik blijf opkomen voor het standpunt van het invoeren van statiegeld omdat ik vind dat dit een structurele en belangrijke maatregel is. Daarnaast zijn er nog heel wat problematieken. We hebben het erover gehad toen u naar Bredene bent gekomen. Het moet een en-en-verhaal zijn. Laat ons alstublieft niet aan politiek opbod doen en elkaar verwijten te weinig te doen. Neen, ik ben ervan overtuigd dat zowel de minister, als collega Rombouts, als collega De Vroe hetzelfde menen als wat ik heb verwoord, alleen hebben wij andere insteken. Wij willen het zwerfvuil in totaliteit verminderen. Maar,

collega Van Rooy, ik vond uw tussenkomst niet alleen intellectueel maar ook politiek totaal oneerlijk en onjuist. Ik ben er niet van gediend dat u mijn woorden zomaar uit hun context trekt.

Maar oké, ik kijk positief naar de toekomst. Minister, in mij hebt u een positieve partner want mijn gemeente is een van de kustgemeenten die die cijfers wel naar beneden wil krijgen. Wat betreft de Week van de handhaving, zal ik vandaag nog met mijn diensten bekijken wat daar is misgelopen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhel Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verhuizing van sociale huurders in de Moretusburg in Hoboken – 845 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Inez De Coninck

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, ik heb een vraag over een problematiek die we al meermaals in deze commissie hebben besproken. Ik heb een gelijkwaardige vraag aan uw collega-minister van Wonen gesteld.

De sociale huisvestingsmaatschappij Woonhaven heeft 28 sociale huurwoningen in de Antwerpse wijk Moretusburg. Deze wijk ligt in de omgeving van de hier al meermaals besproken fabriek van Umicore in Hoboken. Eerder dit jaar zijn daar zeer sterk verhoogde loodwaarden opgedoken, wat tot heel wat onrust leidde. Tijdens de bespreking in deze commissie op 20 oktober 2020 was er een algemene consensus over de ernst en dringendheid van de aanpak van de problematiek van de loodvervuiling rond die site.

Minister, u stuurde de verschillende betrokken partijen aan om op korte termijn samen tot een duurzame oplossing te komen. Umicore stelde zelf al dat het wil bekijken op welke manier en op welke vrijwillige basis de huizen konden worden opgekocht, om zo een groene bufferzone te creëren. Ook uw partijgenoot en schepen van Wonen en voorzitter van Woonhaven Fons Duchateau benadrukte in het verleden dat niemand zou worden gedwongen om zijn huis te verlaten. Wie een huis bezit in de wijk, staat het vrij om het te verkopen aan Umicore. Hieruit leidden de sociale huurders af dat ze ook zelf konden beslissen of ze konden blijven of niet.

Enige tijd geleden circuleerde echter een brief van Woonhaven waarin staat dat de sociale huurders toch zullen moeten verhuizen en samen op zoek moeten gaan naar een andere sociale woning. Dit staat in schril contrast met de brief die Umicore eind augustus 2020 naar de bewoners stuurde.

Intussen verscheen ook een persbericht dat de lood-in-bloedwaarden van de kinderen waren gezakt na de piek die er eerder dit jaar te merken was. Dit was alvast een opluchting, maar op het terrein zijn er nog onduidelijkheden.

Minister, was u op de hoogte van de brief van Woonhaven en hoe staat u tegenover de inhoud ervan?

Wat is de laatste stand van zaken wat betreft het onderzoek naar de verhoogde loodwaarden in de wijk?

Hoe verlopen de gesprekken met Umicore en het lokale bestuur om maatregelen op korte en langere termijn te nemen?

Wat is de stand van zaken wat betreft eventuele bijkomende maatregelen en het aanpakken van de bron van de vervuiling?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De nieuwe bloedwaarden zijn inderdaad opnieuw gunstiger dan die van juni 2020. Dat is een opluchting maar deze episode heeft wel duidelijk gemaakt dat, naast de uitvoering van het reeds lopende saneringsplan, er ook bijkomende maatregelen moeten worden genomen. Die zullen zich focussen op de oorzaken van deze hogere blootstelling. Ze zullen er mee voor moeten zorgen dat op termijn alle streefwaarden op het vlak van milieu en gezondheid gehaald worden.

Ik ben ook in dit dossier altijd in goed overleg met schepen Fons Duchateau. Het dossier ligt hem heel na aan het hart. Mijn bevoegdheid ligt in de eerste plaats bij het onder controle houden van de uitstoot van het bedrijf. Collega Diependaele is op de commissievergadering Wonen van 10 december 2020 al uitgebreid ingegaan op de vraag over de brief van Woonhaven over de aankoop van woningen. Ik kan mij daarbij aansluiten. Het initiatief is ook een lokale verantwoordelijkheid, waarbij de Vlaamse overheid slechts indirect betrokken is.

Ik heb naar aanleiding van de verontrustende bloedresultaten in juli mijn administratie de opdracht gegeven om een rapport uit te werken dat ingaat op de oorzaken en mogelijke maatregelen. Dit rapport is zo goed als afgerond en zal ik ook met jullie delen.

Het rapport onderbouwt de eerder gecommuniceerde oorzaken. Zowel de verhoogde uitstoot, de langere verblijfstijd van de kinderen in de wijk ten gevolge van corona én de extreme weersomstandigheden hebben allemaal bijgedragen aan de verhoogde lood-in-bloedwaarden. Er zijn voldoende gegevens die deze hypothesen ondersteunen, doch het inschatten van het relatieve aandeel van deze oorzaken is onmogelijk.

De hogere uitstoot van het bedrijf, vooral dan de depositiepiek in februari, is terug te brengen tot opwaai van loodstof vanuit het bedrijf door extreme meteoromstandigheden. Indicaties dat andere bronnen aan de basis lagen van deze globale verhoging in heel de wijk werden op basis van de grondige analyse van alle meetgegevens niet gevonden.

Aangezien verwacht wordt dat door de klimaatverandering het aantal extreme weersomstandigheden verder zal toenemen en meer dan gemiddelde verblijfstijden van kinderen in de wijk niet kunnen worden vermeden, zijn bijkomende maatregelen nodig om de bewoners van de wijk beter te beschermen. We denken daarbij in de eerste plaats aan maatregelen die de uitstoot van het bedrijf verminderen en aan maatregelen die de impact van negatieve meteoromstandigheden op de stofverspreiding kunnen milderen. Zolang er geen duurzame verbetering van de bloedwaarden van de kinderen is opgetreden, kan het ook aangewezen zijn initiatieven te nemen om de verblijftijd van de kinderen in de wijk te beperken. Ik zie dat de stad daar ook allerlei initiatieven voor neemt.

Intussen heeft de technische werkgroep dan ook in overleg met het bedrijf een extra maatregelenpakket samengesteld waarin zowel maatregelen op de korte als lange termijn zijn opgenomen. Dat gaat zowel over technische maatregelen voor de installaties als over maatregelen om loodverspreiding bij op- en overslag tegen te gaan.

Zo zal er vanaf januari een windbarometer ingevoerd worden waarmee op basis van weercondities en windsnelheden zal worden beslist om bepaalde logistieke activiteiten te verminderen of stop te zetten. De stofverspreiding bij dergelijke

extreme meteo-omstandigheden zal daardoor beperkt worden. Momenteel wordt ook reeds geïnvesteerd in de inrichting van een opslagterrein, dat wordt voorzien van een overdekking van 10.000 vierkante meter, inclusief verneveling voor het nathouden van de gestockeerde materialen. De ingebruikname van dit overdekte terrein wordt voorzien vanaf het tweede kwartaal 2021. Parallel worden ook op langere termijn, via een uitgebreide studie, bijkomende oplossingen onderzocht voor het beter stockeren en behandelen van materialen op de site.

Waar nodig zal aan de deputatie van de provincie Antwerpen voorgesteld worden om bijkomende maatregelen in de omgevingsvergunning te verankeren. Dat wordt momenteel geëvalueerd. Zo vond er op 4 september 2020 een geïntegreerde controle plaats. Tijdens deze controle lag de focus op de genomen maatregelen door het bedrijf na vaststelling van de verhoogde lood-in-bloedwaarden bij kinderen. De afdeling Handhaving plant in de nabije toekomst nog meer doorgedreven controles voor een strikte opvolging van alle lood-reducerende maatregelen die reeds werden opgelegd aan het bedrijf en alle bijkomende maatregelen die verankerd worden in de omgevingsvergunning van het bedrijf.

Verder start de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) met een onderzoek naar mogelijk loodaccumulatie in de bodem. We moeten ook verder onderzoek uitvoeren naar de verbetering van een opvolgingssysteem dat mogelijke problemen met hoge bloedwaarden sneller kan detecteren.

Tot slot is er een samenwerkingsovereenkomst tussen Umicore en de stad Antwerpen in opmaak met als doel het zomeropvangaanbod 2020 uit te breiden naar toekomstige schoolvakantieperiodes. Het reinigingsprogramma wordt structureel uitgebreid.

Voor nog meer details verwijs ik naar het rapport dat ik zal ter beschikking stellen aan de commissie.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw reactie. Ik vond het belangrijk om hierover een opvolgingsvraag te stellen door de belangrijke problematiek. Gezondheid is cruciaal, zeker van jonge kinderen die er nauw bij betrokken zijn.

Ik ben dankbaar voor de stand van zaken en ik kijk uit naar het rapport dat u ons zult overmaken. Het zal interessant zijn om door te nemen. Ik kijk ook uit naar de verdere opvolging. U hebt het duidelijk aangehaald: handhaving en andere. Het dossier zal in de toekomst zeker nog worden opgevolgd.

Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik zal het rapport ter beschikking stellen. Zowel wij hier in Brussel als de stad volgen het nauw op. We hebben ook contacten bij de Bestendige Deputatie. Ik denk dat iedereen zijn verantwoordelijkheid in dezen heel au sérieux neemt. Als er bijkomende maatregelen moeten worden genomen, dan zullen we dat ook doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de resultaten van het aangekondigde overleg rond de registratie van bewoners van zorgwoningen – 899 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, we hebben het in deze commissie al een aantal keren over de mobiele zorgwoningen gehad. U weet dat ik de nodige bedenkingen heb – en ik ben niet alleen – bij het oprichten van tijdelijke constructies die dan al dan niet tijdelijk zullen blijven op termijn. Ik hou die bedenkingen even terzijde.

Via het voorontwerp van decreet van 27 november breidt de Vlaamse Regering de mogelijkheden voor zorgwonen uit, tot bestaande bijgebouwen en mobiele units. U hebt in die discussie zelf al opgemerkt dat mobiele zorgwoningen tot risico's voor uitkeringen kunnen leiden. De fameuze z-code voor sociale zekerheidsuitkeringen is niet van toepassing op die mobiele en tijdelijke units. Er is een tijdelijke mogelijkheid, de zogenaamde t-code, die mij verkieslijker lijkt omdat ze de nadruk legt op het tijdelijke en een beetje tegemoetkomt aan de zorg om die zorgwoningen niet tot permanente constructies te laten uitgroeien. Geen van beide biedt op dit moment garanties voor de bewoners en voor het behoud van hun uitkeringen en sociale rechten.

U hebt in oktober in deze commissie aangekondigd dat u eerstdaags met de collega's van de betrokken beleidsvelden, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en de FOD Binnenlandse Zaken overleg zou hebben.

Minister, is dat overleg er geweest? Is er duidelijkheid over hoe het zal worden opgelost voor die code en de sociale rechten van de bewoners? Zijn er eventuele andere pistes voor een oplossing dan via de z-code?

Blijft u oog hebben voor de garanties dat de tijdelijke zorgwoning ook wel degelijk een tijdelijke zorgwoning en tijdelijke constructie zal blijven, los van het behoud van de sociale rechten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Tobback, het is een zeer terechte bemerking.

Op 4 december heeft een eerste digitaal overleg plaatsgevonden, waarbij volgende instanties aanwezig waren: de FOD Binnenlandse Zaken, het Agentschap Wonen, het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, de VVSG en ook een ervaringsdeskundige met mobiele units. Wij hebben daar duidelijk aangegeven – en ik denk dat dat ook uw bekommernis is – dat de bewoners van een zorgwoning die recht hebben op een bepaald vervangingsinkomen, dat ook moeten blijven behouden.

De inschrijving van personen in het bevolkingsregister behoort tot de FOD Binnenlandse Zaken; het bijhouden ervan gebeurt door de gemeente. We hebben erop aangedrongen dat in de toekomst ook een z-code kan worden toegekend aan een tijdelijke zorgunit of bijgebouw in de tuin. Begin volgend jaar is een vervolgoverleg gepland.

Ik zal in elk geval alle opmerkingen en aanbevelingen van de verschillende actoren meenemen in de verdere bespreking van het ontwerpdecreet.

Ik ben het er volledig mee eens dat het moet gaan om een tijdelijke woning. De bestaande 'leidraad rond zorgwonen en tijdelijk wonen' zal ook moeten worden geactualiseerd.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wacht af wat er in het finale ontwerp van decreet zal staan. Ik denk dat mijn bekommernissen duidelijk zijn. Ik hoop dat ze kunnen worden gecombineerd: de garantie op de tijdelijkheid en de garantie van de sociale rechten van de betrokkenen in die tijdelijkheid. Ik kijk uit naar de manier waarop het zal worden opgelost.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.